

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

CUM DEO.
EXERCITATIO

Historico- Politico-Juridica,

Ex Enchirid. Pompon. in l. 2. ff.

De

ORIGINE JU-
RIS ET OMNIUM MAGI-
STRATUUM ET SUCCESSIONE
PRUDENTIUM DESCRIPTA,

&

*Pro Loco in Amplissimo collegio Juratorum
obtinendo proposita*

à

CHRISTIANO TAUBMANO J.U.D.
& Profets. Publ.

Respondente

LAURENTIO CHRISTOPH. SOMNITZ,
Nob. Pomer.

*In Auditorio Collegii majoris horis antemeridianis
Ad diem Febr.*

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTHII, Acad. Typogr.

ANNO M D CXXXV.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT IN 1630 TO THE PRESENT
BY
JOHN H. COOPER, JR.
OF THE BOSTON PUBLIC LIBRARY

BOSTON: THE BOSTON PUBLIC LIBRARY, 1911.

FELICITER!

FELICITATEM cum DEO (Quem principia sumptum ac casus
lia max Reipub prosperet) & Auctoritate SERENISS. SAR.
 ELECTORIS JURIS CIVILIS Rom. interpretationem; neces-
 sarium existimari, prius cum *Gajo & Pomponia* ipsius ori-
 ginem *causam* & progressum, *Omniaque Magistratum*, qui *10. 110-*
Philais, imò *vira* *lex* sunt, & jura sustinent; Ac *successione Pru-*
dentium, penes quos interpretandi juris potestas semper fuit,
 demonstrare. Nam *cognitis fontibus & initiis*, *facilius & expe-*
ditius *quintusque*, *animus ipsam rationem & viam artis potest con-*
ferre.

Tac. 1. Ann.
 c. 76.
 L

Cic. 1. de in-
 vent. c. 2. in
 fin.

II. Praesertim cum secundum *Ciceronem* historia testis
 temperum sit, lux veritatis, vita memoria, magistra vite, &
 nuncia remissis: & nescire quid ante te actum sit, interpreta-
 tionem aliam, quam semper puerum esse, non recipiat: ideo
vetorum & Civorum exemplo, quorum *actio nostra debet esse instru-*
ctio, corroboratus, judicantium; Eum qui feliciter in sacrosan-
 ctis juris studio versari velit, ipsius nosse prius originem; *l. 1. ff.*
de J. S. P. publican. Juris Professore ante omnia juris
 nostri demonstrare oportere incrementum, *Corasblen. 2. Eber-*
lin. de O. J. g. 1. Bach. ad 1. part. ff. p. 81. centus Fabr.

2. de Orat.
 p. 109. &
 486.

III. Non quis velim verbolosos commentarios facere, sed
 quod in omnibus rebus animadverto: *id perfectum esse quod ex*
omnibus suis partibus constat. Et certe *quibus rei potissima pars*
principium est. Deinde si in foro causas dicentibus nescas, (ut ita
 dixerim), videtur esse, nulla praefatione facta, judici rem expo-
 nere, quanto magis interpretationem juris promittentibus in-
 conveniens erit, omissis initiis & origine non repetita atque
ibidem *in quibus* protinus materiam interpretationis tractare,
 utaque *illa praefationes*, ni fallor, & libentius nos ad lectionem

Gajus §. 1.
 vers. non
 quia

A a

propo-

populi materiae perducant; & cum ibi venimus eviden-
tiam præstant intellectum.

PARS I.

De origine & progressu Juris Romani.

1. Principia
arbitrium.

IV. Et quidem initio Civitatis Rom: *populus sine lege certa
sive jure certo primum agere instituit: omniaque manu Regia (id
est indefinitis sententiis & regum præceptionibus) gubernabatur* §. 1. *blc.* Verisimile tamen est arbitria ejusmodi prin-
cipum juri æquitatiq; gentium ut plurimum fuisse accommoda-
ta. *Eberlin. d. O. J. p. 12. Don. En. l. 2. c. 11. 8. Först. de jurid. p. 6.*

Cic. 2. off.

Hæfodas
1 heog.

V. Et originem Sceptri si repetimus: *Fruenda Jussitia caus-
sa reperiemus olim bene memeros reges constitutos. Hac una, re-
ges olim, sunt sine creati: Dicere jus populi, injustas, tollere facta.*
Nam cum premeretur inopa multitudo ab iis, qui majores o-
pes habebant, ad unum aliquem confugebant virtute præstan-
tem, qui defenderet ab injuria tenuiores, & summos cum in-
fimis pari jure æquaret; idq; si ab uno iusto bonoque viro con-
sequerentur, erant contenti. Unde Justinus l. 1. *Principio rerum,*
*inquit, gentium nationumq; imperium penes Reges erat, quos ad-
fastigium hujus majestatis non ambitio popularis; sed spectata inter
bonos moderatio provehebat. Populus nullis legibus tenebatur, arbi-
tria principum pro legibus erant.*

VI. Nihil enim est, *inquit Cicero, illi principi Deo, qui om-
nem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat, acce-
ptius, quam consilia, cætusque hominum jure sociati, quæ Ci-
vitates appellantur. Cum quibus & ipsum Jus cœpit. Unde
rectè Justin. in §. 11. J. de R. D. & simul Civitates conditi & magistratu-
sui creati & leges scribi ceperunt. Regere namque & subjeci;
regi & gubernare, consentaneum esse apparet Naturæ seu divi-
no jure. Alibus. l. c. 1. ad fin. V. asq. illust. l. c. 1. n. 25. c. 21. n. 23. & c.
Idemque ut eleganter *inquit Arist. l. pol. 3.* inter homines Impe-
rium existere, quod in rebus non viventibus Harmonia. Quod
vel ex eo elucescit, quia hanc imperandi parendiq; diversitatē,
omnibus in mundi partibus deprehendere licet, ut nec defuerit*

in

In Occidentalis India prius saeculo perstitit regionibus.

V. de autum *Ceteris* bono *prope melius* regatur quam
sola scripta *Leges*, illud probarunt *Paul de Castro & Fulgositus*. Aliq;
dicentes: Principem melius videre posse, quid pro tempore
necesse esset faciendum ex diversitate negotiorum, quam scri-
ptam legem, quae semper firma maneret. Et Livius, *melius esse*
& aequabilis regi pat. regem, quam solis legibus, concludit. Don. En.
17. c. 7. 1.

IX. Quam tamen gubernandi rationem periculosam esse
Romulus & sequentes Reges cum agnoscerent, *Leges quasdam*
ex virgine curiarum suffragio ad populum tulerunt. Quia Reipub.
cum per sententias partium expedienda: (Quas sine ordine latas
Papyrius in unum composuit) *hic*; Eoq; veritiorem esse senten-
tiam probarunt, qui Legis Imperium, Regis imperio prevalere
statuunt. Illud namque unum & idem in omnibus manere, hoc
varietatibus obnoxium esse: Quod pertinet illud Aristotelis:
Ubi lex invenit, ibi Deus & ratio: sed ubi homo, ibi affectus & bel-
litas. Et alterum Justini: *Quia libido Regum pro legibus habebatur,*
eligitur cur Solon vir justitia insignis, qui veluti novam civitatem le-
gibus condideret. Plerumque enim illud Historiei in summa fortu-
na id aequius quod validius, aut alterum Poetae observatur: *See-*
prorum vis tota peris, si pendere iusta Incipit. Lips. pol. l. 2. 10.
Libert. coll. pol. Ex. 12. q. 1. Casus l. 3. c. 11. Eberlin. de O. I. p. 22.
Rom. h. de reg. sec. & eccl. 2. ch. 1. c. 1. Victor de exempt. concl. 6.

§. 17.
2. Leges Re-
giae.

l. 3. p. 14.
Tac. 15. An.
Lucan. l. 8.

X. Melior mens Romula fuit, qui, etiam si manu re-
gia & arbitrio omnia ageret, Leges tamen non simpliciter pro-
mulgavit, sed rogavit, si placerent *legumq; intelligentes viros*
prudentes, Patricios, qui Aristocraticam, & Reipub. patres, quo-
rum ius erat, representabant, delegit; nec curias, in quas
populus non cum plebe distributus erat, & Democraticam exhibebat,
ignovit. Patres enim aliquis unus videt, unus audit; sed esse de-
bet multos Reges oculis, & multa manus. Lips. pol. l. 3. c. 2. Eberlin de
O. J. p. 14.

Xenophon.
pad. ibid.

X. Praesertim autem in novo imperio clementia famam captam
esse Romulum censuisse ex hoc abunde apparet, quod in in-
gressu

Liv. l. 3.
Seneca.
Tac. p. 40.
&
12. Ar.

gressu hujus optimam gubernandi rationem elegerit, nimirum
Monarchicam aut non meram, cum ea in Tyrannidem plerumque
degeneret, sed cum Aristocratia & Democratia juncta, seu
mixtam, quam mixturam optimam conservandæ Reipub. ra-
tionem, Plato esse dicebat. *Lind. th. 82. Coras. hic p. 27. l. k.*
Nam *firmissimum id imperium, quo obedientes gaudent.* Contra
autem. *Imvisa nemo imperia retinuit diu.* Princeps igitur amorem
apud populares metum apud hostes quarat. Nec dominatione m-
& servos; sed rectorem & cives cogitet. *Clementiamq; & Iustitiam*
capeffat. *Lips. pol. l. 2. c. 12. Casalex. d. O. I. lib. 1. exc. 6. Pollux,*
lib. 3. hist. for. Rom. c. 5.

XI. Sed et si sub Regibus multa populo permiffa, Le-
ges condere, magistratum creare &c. tamen ea Reges non
à se abdicasse, sed cumulativè concessisse volunt. *Geni. de ju-
rid. l. 3. c. 1. & alij,* Cum princeps legibus se quibus solutus est,
suis se astringere possit. Sic quamvis summi Principes
(populari scilicet imperio in unius potestatem iterum converso.)
per se soli, nullis patribus adhibitis, leges condere potuerint;
antiquissimo tamen Imperii more Imp. leges generales vel at-
qui quid constituere volentes, id non per se solos, sed cum con-
silio & auctoritate Senatus fecerunt. Sicuti hodiè Imperator
non modò absque præsentia & consilio, sed etiam absque con-
sensu statum nullos Imperii recessus erigere, vel alia ardua,
statumq; ipsum concernentia perficere valet. Et sicuti Justi-
nianus viros illustres senatoresque partem sui corporis agno-
vit, *l. 5. C. ad l. Jul. Maj.* ita Cæsar procerum conventi, dum ait:
*Haben uns mit den Reichsständen gleich als ein Christlich cor-
pus vereiniget und vertragen* X. anno 1512, in pr. pulchrè *Thu-
anus in pref. lib. 2. hist.* Quod tamen nullo modo, ut *Bodinus*
cavillatur, Majestatem Imp. minuit, sed rationi & aliarum gen-
tium moribus optimè congruit. *Buxtorff in aur. bull. Diss. th. 6.*
& 7. Reg. de consil. th. 10. Dom. En. l. 17. c. 7. q. Th. Micha:l. de
jurid. th. III. Arnif. de jur. maj. l. c. 5. n. 20. Sixtin. 1. de regal. c.
5. n. 121. Victor. de Exempt. imp. concl. 4. & 5. Arnim. de jurid. q. 1.

XII. Adjutoribus enim certè opus: & hoc regis pruden-
tiæ caput censendum, adsumere. Prudentes. Neque vitio datum

Atlanti

Sen. 1. de
Clem.

præmodum odia creverunt. Aded ut omnes Regia leges Legibus
Tribunitiâ abrogatæ fuerint: Populus à Bruto jurejurando ad
actus, neminem Romæ passuros regnare: Bona regia diripiens
da plebi data, ut contacta regiâ prædâ spem in perpetuum cum
his pacis amitteret. Quibus artibus & plebi regnum invisum red-
ditum & Regum memoria perpetuâ oblivione sepulta fuit.
Nam *odium subditorum* in Regem ejusq; statum, malevolentia
est pertinax. Sic in Imperio omnia Wenceslai rescripta & pri-
vilegia antiquata. *Mynsing. 2. de cons. 19. n. 5. Victor de exempt.*
concl. 15. Fuge hoc ergo, aut regnum te fugit, imò sæpè Vita:
(Non tamen privatâ ex petulantia, sed more majorum.) Quid-
ni enim faciant? *Multa illis manus sunt, tibi una cervix.* Ut, etsi
te cingas, stipes munias; *senties multorum odiis nullas opes posse*
resistere: Tam multis enim periculis peteris, quàm multis ipse pe-
riculum es. Igitur: *Qui vult amari, languidâ regnet manu:* Tur-
turett. *paral. Ethic. jurid. p. 244. Lips. ib. & Reusner. in symb. Imp.*
p. 29. Clapmar. de arcan. Rerump. l. 2. c. 10. & 14. Lansius de Leg.
Regia. lb. 17. Victor de Exempt. concl. 14.

Ex dicto Ca-
lig.

Cic. 2. de off.

Sen. ib.

& in Theb.

XV Post Reges itaque exactos, Pop. Rom. rediit ad jus in-
certum & consuetudinem, hoc est, ad arbitrium magistratus:
(quia Mutationes Rerumpub. plerumque novos progenerant
motus.) Quod cum *Consûles* nempe duo, *Tribuni* & alii ma-
gistratus ambitiosè uti, & nimîâ potestate insolecere incipe-
rent. (Nam *qui pote plus urget, sic pisces sæpè minutos Magnus com-
est, ut aves enecat accipiter.*) Et inde populus, tam varii domi-
natus pertæsus, & quod *seditiosos magistratus ferre non posset*, aut
ne libidine illi tuâ ac licentiâ pro lege in posterum uterentur;
placuit publicâ auctoritate *Decem* (tres Eberlin. p. 28) consti-
tuiti *Viros*, per quos peterentur leges à Græcis civitatibus, & ci-
vitas fundaretur legibus: Nam *in legibus salus civitatis sita.* Et
jus & *æquitas sunt vincula civitatum.* Ut corpora nostra sine
mente, sic civitas sine lege consistere nequit: Legum verò mi-
nistri Magistratus; interpretes judices sunt. *Quas scilicet le-
ges, in tabulas eboreas* (Bach. hic p. 85. *ancas* Eberl. ib. p. 28. &
Coras. p. 36.) *perscriptas pro Rostris composuerunt, ut possent aper-
tius percipi.* Nam solere leges & plebiscita, in æs inscribi, &
sic promulgari, indicat Tacitus: *Aspiciuntur, inquit, in ære publi-*

IK.

LL. XII.

Tabb.

Xviri.

Arist. Rhet.

1. c. 6.

Cic. parad.

ib. II. An.

... *Et merito sit publica* ... *Quod urbanè ser-* *Trim. act. 4.*
tratae legibus ab omnibus possint. *quasi legibus fiat inju-* *sc. 3. v. 32.*
ria. Ita infra, inquit, etiam ad parietem fuit facta clavè ferrea,
Plin. ad. inores ad. in omnia fuerat aquium, Don. En. l. 17. 7. l. Cui. l. 2.
Off. 20. 7a. Steph. de jurisd. Jud. l. c. 1. n. 35. Bod. 3. de Rep. 5.

XVI. *Reverſis huic ablegatis novus DECENVIRALIS*
MAGISTRATUS fuit conſtitutus, datumq; eſt eis jus in eo an-
no ſummam: uti leges & corrigerent, ſi opus eſſet, & interpretaren-
tur. Mag. provocatio ab eis ſicut à reliquis magiſtratus ſerret.
lib. 4. Nam ab omnibus magiſtratus, imò ab ipſis etiam.
Cato ad populum erat provocatio. Eamque provocacionem
Cæſar vocat civitatis patronam & libertatis populi Rom. vindic. *l. 2. de orat.*
nom. Unde Livius ex eo, quod provocatio ſublata erat, colli- *lib. 3.*
gialibertatem ſublata. Quam extremam appellacionem
mutata demum Repub. Auguſtus Jure tribunitiæ poteſtatis *lib. 4. ano.*
ſibi reſervavit, ut conſtat ex Tacito: In q; inſtantibus, inquit, ad
principem provocatis. Hinc princeps dicitur ſummus Juxta,
ſalis enim eſt, ad quem poſtremò appellatur. Plinius: Ad eo ſum- *in prof. ad*
matum q; q; cauſa ſua judicem facis, quemcumq; eligit, unde pro- *Veſt.*
vocatio appellatur. Quo pertinet illud de Paulo: Hic homo ſer- *lib. 26. v. 32.*
vare poterat niſi provocatiſſis. Hodie tamen etiam in Imperio,
ut ſciantur Pragmatici, ab omnibus ſerè ordinibus ad Came-
ram provocatur; ut apud Gallos ad octo curias majores; apud
Hibernos ad quatuor Curias; apud Venetos ad quadraginta
tribus. Vid. Ramus hic & Clapmar. de Arcan. Rerump. lib. 1. c. 19.
Eberl. c. 5. p. 27. n. 5. Don. En. l. 28. c. 4. Th. Miſch. de jurisd.
lib. 113. Paurm. de jurisd. l. 2. c. 8. n. 114.

XVII. *Decemviri itaque prædicti cum ſummam poteſta-*
tem haberent, perpetui non erant. Perpetuitas namque illa
& imperiorum diuturnitas atque prorogatio, præcipuè in
populæ Repub. periculofa eſt. Libertatis, inquit Livius, magna
opud ea eſt, ſi magna imperia diuturna eſſe non ſinas, & temporis
modus imponatur, quibus juris non poteſt. *lib. 4.*
Cujus quidem occul-
ti inſtitutionis conſervandi democratiam, uſus quoque eſt in-

Aristoteli, in quo nemini diu summum Imperium, ac præfer-
 tum bellicum destinandum est. Idem nefas apud Romanos, Di-
 ctaturam ultra sex menses retinere, esse Pompon: Imò caven-
 dum est, ne quis eundem magistratum bis gerat. Nam omni-
 tum maximum periculum est in populari & Optimatum statu,
 ab ijs, qui vel animi mobilitate novis Imperiis student, vel do-
 minandi libidine ipsi imperium adfectant. Et aliàs naturæ
 mortalium, non contentum esse præsentis statu; Qui in libertate
 vivunt, regnum exoptant, qui in regno libertatem. Multi
 nullo contenti sunt Imperio, nullo Reipub. genere, qui vix,
 dum hodie unum experti sunt, cras aliud affectant, quod po-
 stridie identidem evertant; aded ipsos quidem Judæos non po-
 tuit non poenitere recuperatæ libertatis. Contra quos pro
 Reipub. statu stabiliendo varia reperienda sunt arcana consi-
 lia, de quibus Clapmar. de Arcan. Reramp. l. 2. c. 11. § 14.

Ex. 16.

XIX. Cum verò rumor percrebuisset duabus alijs tabulis
 adjectis jus Romanum absolutum & plenum fore; ideoq; se-
 quenti anno alias duas ad easdem tabulas adjecerunt, & ita ex
 accidenti appellatae sunt LEGES DUODECIM TABU-
 LARUM. Quas Gellius absolutè brevitate fuisse scriptas te-
 statur. Et Cicero: Bibliothecas, inquit, omnium philosopho-
 rum, unus mihi videtur XII. tab. libellus & auctoritas pondere
 & utilitatis ubertate superare. Livius appellat omnia publici pri-
 vatiq; juris fontem. Quarum ferendarum autorem fuisse
 Decemviris Hermodorum quendam, ex Epheo vitiorum omni-
 um barathro ob probitatem Exulantem in Italia, quidam retu-
 lerunt; quem tanquam, legum patriarum optimum & practi-
 cum interpretem adhibuerunt, ejusque auxilio & ope leges 12.
 tab. excoluerunt & illustrarunt. Ebert. ib. n. v. Rittersb. p. 3. ad l. 12.

L. 10. c. 1.

L. 1. de orat.
lib. 3.

Cic. 5. Just.
p. 613.

XIX. Ita Ars hominibus solet esse portus infortunii & mis-
 ria, in quo unicum vitæ collocatum præsidium. Sic Nero Casp.
 ab Astrologis admonitus, fore aliquando, ut imperio exuere-
 tur: vocem hanc sibi usurpassè fertur: Artem quavis terra alit.
 Nam ut Stoicis placet, Sapientè in se ipso circumferre bona sua. Sed
 utrum ita peregrinantes inter Consiliarios ad discendi? Dionis

Vox

non est in patria estimari ac ponderari debet.
 Forsterus in gente ad doctrinam, ad mores & religionem non
 dicit excolit. Sic Imperator Turcarum, quia incultis gentibus
 ingens, nihil vererent peregrinos quosvis, modo ad Mahomet
 tianum se sit possint, vel inter summos Bassas ac Vezieros suos
 alligari. Quidam Magistratus, si dominetur genti adhuc incul-
 te, ex gente cultiori, licet peregrina sit, sibi deligat Consilia-
 rios. Merito itaque decemviri, Leges Græcas cum Romani
 primo statim aspectu non satis perciperent, Græcum istum,
 J. C. cum Hermodorum advocarunt. Vid. *Lauterb. in prin. Christ.*
c. 6. Bodin. l. 3. c. 1. Arnis. pol. c. 15. Antimach. l. 2. sb. 2. Lips. pol. l.
3. c. 4. Roush. Symb. Imp. p. 19. Haider. pol. 252.

XX. Quia verò Ista principia ejus magistratus nimium
 luxuriarunt, eo citius lapsa res est. Nam Appius se contra jus fa-
 que decemvirum creavit, & collegas IX. in suos mores forma-
 tos adscivit, illisque fasces insigne Regium præferri jussit: &
 tandem ob stupram violentum virgini Virginie illatum impe-
 rio cum suis abire jussus est, *astutus, Regibus & Decemviris sola*
superbia & libido finem. Ita optimorum sæpe animi Dominationis li-
 centia abripiatur in pejus. Et ex laudabili principio finis inclinet!

XXI. Decemviris abdicatis cum LL. XII. Tabularum mi-
 ra ob brevitate[m] & necessitate[m] esset obscuritas, idque non
 tam enigmata decemvirorum, quam incerta non assequentium,
 ut ait *Cacilius apud Gellium*: hinc factum, ut necessaria fuerit
Prædicationis Interpretatio in scribendo & commentando; &
 for. *Dilatatio* in respondendo litigatoribus præsentibus, & re-
 spondendo absentibus. Quia tamen illud neque esset lex neque
 plebs, neque Scrum, communi & generali nomine appella-
 tum est, *ius civile* ἰὸς μοῖς ἰσία ποδάνη *vers. Hac Diss.* Et sic oppo-
 nitur juri scripto, apud *Cicer.* cum ait: *Tenenda est omnia anti-*
quitas, exemplorum jus, & neq. legum aut juris civilis Scientia, no-
gignendo. Unde J. C. hanc interpretationem *ius commentitium,*
 quod J. C. inventum, excogitatum, aut introduxum, appellat
l. 2. de per. videtur idem jus quoque intelligere Justin. in pr.
de adq. per. arrog. ubi aliquod jus esse dicit, quod consensu
 constat,

S. V.

Jus civile,

commenti-

um sit

20. c. 1. s. 10.

lib. 1. de

Orae.

constat, & e. communi prudentius Interpretatione receptum.
off. Lind. ib. 100. & Ram. hic Eberl. c. 6. p. 33.

x. de orat.

p. 33

Q.

lib. 12.

XXII. Quæ tamen legum interpretatio non cuius pro-
miscuè, sed prudentibus tantum, id est, usu & experientiâ edoc-
tis permittebatur: quibus ut Cic. loquitur, *legum consuetudinibus, quibus,*
quæ privati in civitate uterentur & ad respondendum & ad agen-
dum, & ad cavendum positi essent. Unde nec publicas Professio-
nes ulli nisi in ordinem ritè advocatorum committendas esse rectè
Imp. constituit in *l. un. C. de Professi. qui in urb. Const.* Hinc &
qui leges sine privilegio profitentur, 10. auri libris mulctantur,
& insuper jubentur urbe expelli: & non nisi in urbibus Regiis
jure Academiarum donatis leges profiteri licebat. *Const. omnem*
reipub. s. 7. de rat. & metab. jur. doc.

XXIII. Prudentes verò describit hic Pomponius à fori dis-
putatione, quo ipso innuit non sufficere Theoricam Legum-
scientiam, sed disceptationem fori, id est, praxin requiri. Unde
practica legum digestiva dicitur, quæ leges in Scholis didicitur
in succum & sanguinem convertuntur. *Barolus in l. Emil. de*
minor. Per exercitium namque omne artificium capit incremen-
tum. Quo respiciens Demades interrogatus, quo præceptore in
litium decisionibus usus esset, respondit Tribunali. *Lind. ib.*
105. Crævet. vers. 133. Parthen, litig. l. 2. c. 5. n. 33.

s. VI.

6. Legis u-
siones

Ex 18.

Al. ab Alex.

gen. dier.

l. 3. c. 5.

l. 12. de II.

Malic. l. 1. 4.

XXIV. Deinde *ex his legibus eodem tempore servè Actiones*
compositæ sunt, quibus inter se homines disceptarent, & suum quis-
que peteret, pr. l. de act. & l. 12. ff. quod met. causa. Quarum æ-
quitas ad eò naturalis est, ut apud omnes gentes fuerint receptæ.
Nam & apud *Moyson* agebant *Israelitæ*: & *Athenienses* apud *Are-*
opagum: Et in sua *Repub. Plato* constituit iudicia privata &
publica: Et ante XII. tab. apud *Romulum* agebant *Romani*:
& constituit illis iudices, rex *Tullus Hostilius*. Ex quo *Ramo hic*
& Coras. p. 30. b. dubium nullum est; quin *actiones* sint *ex jure gen-*
tilium. per text. *l. 25. in fin. ff. rer. amov.* qui ait: *jure gentium res*
condic. Cui tamen *Secta Pomponij* planè contraria hic, quæ com-
positas esse statuit *ex XII. tabb. legibus*, & eo ipso innuit eas
esse *jure civili* constitutas. Cui eum *Lindemanno hic. ib. 100.*
subscribo, Vid. Forst. ad Inst. part. ult. D. 1. ub. s. a.

XXV. Quam-

XXV. Quamvis enim in omnibus Gentium iudiciis adhi-
 sci quoque receptis fuerint, tamen agendi ratio non eadem
 fuit omnibus, & certas solennesque non habuerunt formulas.
 Hinc concludunt, *non in omni actionibus hinc uti posse, nisi qui iuris*
Civilis capax sit. Unde deportatos personam in iudicio stan-
 di vel per alios agendi non habere verius est. *c. Felicius 3. de pun.*
in d. l. 2. c. dabon. prescript. l. fin ff. de duob. reis. Quâ ratione
 etiam hodie Imperiali constitutione omnes obligationes pa-
 ctæ & acta prescriptorum irrita sunt. *ord. Cam. p. 2. c. p. §. 2.*
Coil. de pte. publ. c. 12. arg. l. 1. §. 1. ff. de publ. iud.

2.

XXVI. Cùm verò actiones, earumque formulæ à tempore
 legum 12. tabb. confusa esse coepissent; & ingenia caustidico-
 rum in ijs excogitandis & detorquendis nimium lascivirent &
 lusariarentur, consultus visum (Quia non potest verè dici civitas,
 in qua non certo ordine iudicia sunt constituta) actiones, ne popu-
 lus prout vellet, institueret, certas solennesque esse; & appellatur hæc
 pars juris LEGIS ACTIONES, id est, legitime actiones. Et
 ita eodem pene tempore tria hæc iura nota sunt: Leges XII. tabb.
 ex his fieri caput iuris civile: ex iisdem legis actiones compositas
 sunt. §. 6. hic. Quæ primis temporibus à Collegio Pontificum
 pati, postea verò à prætoribus præscribit solite sunt l. 15 §. 28. ff.
de dabon. in fo. B. Et successu temporis observatio earum adeo
 sancta & religiosa fuit, ut ab ea per errorem aliove modo disce-
 dere causa caderet. Quare opus erat doctrinæ & usu, & in-
 de hoc studium profecti sectatores, dicebantur *formularij*,
 quæ sic appellat Quintilianus: & Cic. vocat *actionum præcones*
& formulariarum cautores. Ramus hic. *Dem. En. l. 19. c. 1.*

Platol. 6. de
 11.

l. 12. c. 3. in fo.

XXVII. Tres itaque fuerunt (LL. scil. Regis. abrogatis)
 juris partes nempe LL. XII. TABB. & IUS CIVILE, & LE-
 GIS ACTIONES. id est, jus scriptum, interpretatio sive au-
 thoritas prudentum, & Formule, hic vers. *Esita.* Legum inter-
 pretatio fuit penes prudentes §. 4. sup. h. & penes eos mansit usque
 ad Augustum: imò usque ad tempora Hadriani Imp. §. ult. in f.
 h. i. Sed jus formularum interpretandarum & præscriben-
 darum tanquam secretis juris arcantibus fuit principio penes

collegium Pontificum. *Omnium tamen*, inquit textus, *hæc unum*
& interpretandi scientia, & actiones, apud collegium Pontificum, a-
rant: ex quibus (scilicet ex octo istis in collegio constitutis, ut
 1.2.c.4. notat Alex. ab Al.) *constituebatur, quia quoque anno præfess pri-*
vatus (à quo acturus & diem quo agi liceret, & actionem im-
 petrare cogebatur) *& ferè populus annis propè centum* (Bach. p.
 88. 147. Eberl. p. 44. n. 15 146. computant) *hac consuetudine usus est.*
 1.9. Quo sensu ait Livius: Jus civile in penetralibus pontificum
 1.2.c.5. repositum. Et Val. Maximus: Jus civile, per sæcula secula inter-
 sacra, ceremoniasque Deorum abditum, solisque pontificibus
 notum fuisse, asserit. Apud horum igitur collegium non lite-
 rarum publicarum solummodò, rerumque gestarum monu-
 menta fuerunt, annaliumque custodia; sed sacrorum etiam cu-
 ra, & scientia interpretandi XII. tabb. actionesque & earum
 formandarum autoritas, unà cum Fastis habebantur. Eberl. c. 7
 num. 13. Don. Enl. 23: c. 2. x.

X XVIII. Ita omni ætate & apud omnes gentes maxima
 Sacerdotum fuit reverentia, ut non sacris peragendis tantùm,
 sed & litibus decidendis, imò & regno præficerent. Sic Rex
 Anius idemque Sacerdos. *Gregor. l. 2. hist. Rom. p. 191.* Et
Persæ ex Magis Reges creabant. Apud *Gallos* Druides Sacer-
 dotes jus dicebant. *Germani* Sacerdotes imperabant. *Remani*
 à tempore Numi Pompilii Sacerdotes & Pontifices magno
 in honore habuèrunt; ab iis annorum, mensium, dierum
 tempora exquisiebant, eosque velut oracula consuluerunt;
 2. de H. unde Cicero refert sententiam Publij, *quod nemo possit esse*
 ante fin. *bonus Pontifex, nisi jus civile cognoverit.* Et Diogenes Py-
 thagoricus tria in legitimo Rege requirit; *ut Belli Dux sit, ut*
Judex, & Sacerdos; vel secundam alios, *Imponere, judicare,*
& Deos colere. Sic Augustus Pontificatum Max. deinde Imp-
 rio junxit, idemque secuti Principes, majestati suæ & tutelæ. Et
 quidni quoad curam & inspectionem? Sic Imp- Christiana fide
 recepta Ecclesiarum curam mandato divino ad se quoque per-
 tinere & plurimum Ecclesiæ Christianæ interesse, ut idonei, pii,
 ac boni Pontificum præficerentur, cognoverunt. Rempub.
 enim non esse in Ecclesiâ, sed Ecclesiâ in repub. dicit Optat.

Milevut.

Ulpianus de leg. ad Partum. Bindum. hic. lib. 12. l. 1. l. 47. c. 119.
Lipp. ad Digest. p. 77. Reber. l. 3. ver. 306. c. 11. Gail. l. Q. 30.
Mag. 11. q. 1. n. 57. Fictus de concept. capel. 3. Et 34. de iur. de iure
majest. l. 1. c. 4. Clandu. Sylog. rer. quotid. lib. 5. In Celer. de iure
imprij Germ. p. 247. Eb. a Weibe de regit. subsid. c. 1. n. 19. M. Ste-
phan. de jurisd. lib. 3. part. 1. c. 1. n. 7. Et. Heider. pol. p. 440. E-
bert. hic. p. 104. Gerhard. Loc. Theolog. tom. 6. p. 810. Et 832. Ergo
si Concilia convocandi potestas Imp. tribuenda? Ira aller-
gan. Onis de Pace Rel. p. 159.

XXIX. Postea cum Appius Claudius proposuisset, et adfor-
 ditans redigisset has actiones, Gn. Flavius scriba ejus subrogatum li-
 brum populo tradidit, et adeo gratum suis id munus populo, ut tri-
 butum publicis feret, et Senator et adilla rurulii: hic liber ap-
 pellatus fuit civile Flavianum. Sed an Flavius furti ob-
 hite argui possit, dubito? cum non lucrificandi, sed Reipub.
 Interveniendi animo secreta hęc panderit. *Semper enim affi-*
cio fungitur militi ari boninum consulens et societatis: Et commu-
nis utilitatis derelictio contra naturam est, non solum ratione. Nam
si ut dicitur debemus; tanquam in urbe aliquo Reipub. qua cum jam
invisibilis, non deligere partem debemus, ad quam nos illius utilitas
salutisq; converterit. Quamvis autem lex esse debet.

XXX. Ex quo quoque contra istam *decurfaria* glossa sen-
 tentiam ex facto Flavius hoc axioma deducentis, ratiocinan-
 dum: *Et dolo premium nunquam dari.* Minimè! Nam ob fa-
 ctos suos nec dignum, nec æquum est quenquam premium
 iniquitat meliorem suam condiditorem facere. *l. 10. §. 1. ff. so-*
lar. maximon. Et l. 12. §. 1. de furt. benincas. de priv. paupert. q.
4. n. 2. Et quod premiis quibusdam proditores affectos legi-
 mus, non benevole id eo factum est, quod illo honore digni haberen-
 tur, sed ut aliorum sollicitarentur animi. Et Augustus suo illo
 dicto, *prodicionem equare se, prod. tores. edisse,* significare vo-
 lit; his, qui prodicione profuerunt, nihil debere gratiæ: licet
 enim officium, quod præstant pro tempore gratum est, ipsi ta-
 men habebitur pro malis et foedis fragis. Ats quidem hodie ni-
 hil recepta: *Concillare sibi animos hominum et ad usus suos sua-*
tionis.

S. VII.

Cic. 3. off.

Curt. l. 5.

Cic. 2. off.

2.
Sallust. Jug.

Prov. 3. 32.

Prov. 17.
August.
Ep. 8.

honibus & dignitatis & doni *adungere*. Sed AN LUXURIA
 PRUDENTIA ISTA Machiavelli. & fraudes Regni gratia susce-
 ptæ, quæ tamen *consuetudine jam pronibilo habentur*? Si confi-
 dero rectam illam divinamque legem; hæreo & valde sudor
 Abnuere illa nobis videtur. & à simplicissimo ac purissimo Deo
 hoc effatum manavit. *Abominatio Domini est omnis illusor.*
 Quid obtendis tu politice? Publicum bonum? sed enim vir lan-
 guis occurrit: & *Mentiri*, inquit, *non licet nec pro Dei laude*. Tu
 pro humana aliqua recula aut gloriæ vis? *Vide vide* (ut invertam
 tibi dictum vetus) *ne dum terram defendis eolum amittas*. Valeant
 potius, quibus pactum, non est pactum, sed non pactum pactum.
 Maneat sua versutia Pœnis, calliditas Græcis, antiquis Roma-
 nis virtus, ac nostris Germanis sicut Candor cum fide, quæ
 adhuc ipsis restant, intemerata. *J. Cuius de jure princ. concl. 84.*
Lips. pol. l. 4. c. 13. & 14. Schönborn. polis. l. 7. c. 17. Goraf. p. 42.
b. Jul. Witb. Zingreff. in apoph. germ. p. 52.

XXXI. Quanquam autem Flavius ille arcanam Pontifi-
 cum artem, eorumque in jure civili custodiendo solertiam, atq;
 aded versutiam mirabilem, quæ ceteris egregiè impontbant,
 novo calliditatis commento supplantârît, & deluserit: Nequæ
 enim volebant Pontifices, ut Cicero *1. de orat.* scribit, obtinen-
 dæ ac semper augendæ potentie suæ causâ artem suam divul-
 gari: non tamen videntur defuisse sibi pontificij Jurisconsulti,
 (quippe ex quorum numero probabile est, præstantissimos &
 optimo solitos allegi in numerum & collegium Pontificum)
 sed subinde *excogitasse alia, quibus suam apud populum auctorita-
 tem tuerentur*, & ut operâ ipsorum cives indigerent necessariis,
 efficerent. Eoque fortassis non absurdè referri possit, quod
 mox in nostro *S. 7.* legitur; *Augescente civitate, quia deerant qua-
 dam genera agendi, non post multum temporis spatium Sextus Æ-
 lius alias a Bionis composuit & librum populo dedit, qui appellatur*
JUS ÆLIANUM. Nam quamvis populo librum dedisse
 Ælium referat hic Pomponius; attamen hoc egisse J. Cti iterum
 videntur, ut populus intelligeret, non omnia se à Flavio acce-
 pisse, sed adhuc quædam superfuisse. Et huc pertinet, quod
 Cicero

* **LEGE HORTENSIA**; cum plebiscita initio non omnes cives Romanos, sed solos plebeios tenebant. *Et ita factum est, ut inter plebiscita & legem species constituendi interessent; potestas autem eadem esset* § 5. *hic.* id est, respectu quidem causæ efficientis differentia esset, effectus verò respectu minime. Nam plebiscita & leges fiebant per rogationem, *ut ait Gellius*, hoc tamen discrimine; quod plebiscita condebantur sine patrum auctoritate & rogante Tribuno plebis: *inf* §. 13. At verò leges à toto populo, hoc est, ab omnibus ordinibus & rogante Consule. *S. 4. §. de J. nat. 1. & civ.* Item plebiscita ferebantur comitijs tributis, *ut ait Festus*, sed leges ferebantur plerumque comitijs centuriatis, *ut probat Girvius lib. 1. de comit. c. 2. Bach. ad part. 2. §. p. 36. Clapm. de arcav. Rerump. l. 3. c. 23. Eberlin. p. 52. & 57. Rayard. 3. Conject. 7. & ad. 112. tabb. c. 1. Con. n. 1. comm. 13. Gemil. 2. lib. 1. Mercer. 2. opin. 15. Pish. 2. subsec. 7. Don. En. l. 1. c. 8. D.*

l. 15. c. 20.

J. de

XXXIV. Ita verum quod ait Livius: *in populari statu eò impendi laborem atque periculum, unde emolumentum atq; honor ferretur.* Quare permagni duxerunt populares leges, populari emendationem, liberas accusationes, quæ velut arma fuerunt plebi Rom. adversus Patricios: Magistratus plebeios eosq; Sacrosanctos, qui & populares erant, & præsentem statum amabant; quales fuerunt TRIBUNI PLEBIS, quibus licuit Scitis intercedere, imò postea & in curia subsellia habere. Quod facit illud apud Livium: *Aur plebs non est habenda, aut habendi sunt Tribuni plebis.* Propterea Imperatores occupato Imperio, momentò tribunitiam potestatem usurparunt, quod erat, *ut scribit Tacit. Summi fastigij vocabulum. Clapm. ib. l. 3. c. 23. & Bach. ib. p. 37.*

lib. 4.

lib. 3.

3. an.

7. Senatus
consulta.

XXXV. Ut autem ad sua principia Respub. Rom. tacite iterum resolveretur; cum apud Senatum vel ab ipso penè civitatis initio totius reipub. cura fuerit, obliquis artibus & lento nisa à Reipub. administratione plebs arcenda atque deterrenda fuit. Primò enim non simpliciter viam Plebi occludendam ad dignitates, quin potius admittendam esse duxerunt. Quia maximum periculum est ab ipsa, quæ à

ab

am formam Respub. mutatur. Macrobius in Poeta: *Si paulum summo discoscit, vergit ad imum*. Et minutulas istas mutationes exahere paulatim ruitam status speciatim notat Ebor. & Weiba *Disf. de regn. elect. & succ.* Romani certe, nimis undique libertatem minimis quoque rebus muniendo, modum excesserunt, teste Livio lib. 2. Adeoque avidè, ruendo ad libertatem in servitutem delapsi sunt. Solent enim ut plurimum, inquit Machiavelli lib. 5. *hist. Florent. in pr.* Regiones mutationibus suis à bene constitutis rationibus ad corruptas, à corruptis vicissim ad bene constitutas migrare. Henr. Zöllner *conclus. 3. de Regis Rom. elect. p. 126.*

S. X.
3. Magistratus edicta.

XXXVII. Eodem quoque tempore & Magistratus jura reddebant, & ut scirent cives, quod jus de quaq; re quib; dicturus esset, seque prae munirent; Quia subditi non præcipiendi, sed suaviter monendi. Corasf. *hic*, EDICTA præponebant, qua edicta pratorum. Jus honorarium constituebant. Honorarium dicitur, quod ab honore prætoris venerat. § 10. *hic*. Ideo autem huius loco Pomponius imprimis ad officium Prætoris respicit. Quoniam apud Præto rem penè tota erat dicendi juris potestas: ut proinde non sit absurdum, omnia edicta Magistratum, quæ jus faciebant, & secundum quæ jus dicebatur, referre ad jus prætorium: cum præsertim appellatio Prætoris in se latius patet, ut & alios Magistratus, Ediles, Curules, Censores, imò & Consules quoq; qui initio jus dicebant, nomine hoc complectatur. Prætores enim quicunque magistratus dicti sunt, qui scilicet Jura & exercitum prærent. Vel quod ceteris omnibus prærent, ac præponantur. Ratio autem, cur hoc jus dicatur, honorarium, traditur, in §. 9. *J. de jur. nat. Nov. 24. pr.* Quod si huic juri auctoritatem dederint, qui honores, hoc est, magistratus gererent. Paulò aliter *Papin. in l. 7. ff. de J. & J.* ad honorem prætorum ita appellatum scribit, & *Pompon. hic*. idè dictum, quia ab honore prætoris venerat; quanquam & ista secundum prius illud explicari possint. Est itaque Speciei vocabulù generis loco positum.

Rittersb. &
DD. ad §.
8. *J. de Jur. nat. g. & civ.*

XXXVIII. Quod autem Prætorum officium Pomponius eodè cù Senatoribus tempore cepisse asserit, large modo intelligendum.

... intervallum inter hos Reges
 ... et Materis Regum. Ita
 ... que et principis Pollicis, Ethicis aut Hil-
 ... autoritatem sive Pomponii sive Tri-
 ... sive utique tandem, sicubi jus assertio illis re-
 ... dam esse, scripsit defensus *Sachov. com. ad*
 ... sicut testis dictu in tempore
 ... interpretanda, sed omni studio
 ... *London. ib. 129.*

Hæc tamen hæc tamen Respub. quodammodo **S. XI.**
 expecta est Monarchiam sub Regibus, expecta est Democrati **9.** Priaci-
 am & Republicam. Sed Novissime sicut ad PAUCIORES JURISPRUM placit
 ... *transisse ipsi rebus ditionibus videtur ta-*
 ... *ta.* *facordantia mutationes vel per factiones inter*
 ... *eventis, ut*
 ... *PER UNUM CONSULI,* (hoc
 ... *Principibus Respub. invadenda locus datus*
 ... *variis. c. 24.) Nam Sen. aciu non porinde o-*
 ... *ignur constituto principes,*
 ... *ut quod constituisse, vasam esse & h. c.* Vera
 ... *administrandi provincias, sed & mutua dis-*
 ... *ut quàm-*
 ... *in ipsorum*
 ... *quæ*
 ... *quod*
 ... *sed*
 ... *idem 1. ann. scribit.*
 ... *Quare*
 ... *belli*
 ... *magnum aliquod regnum. Lind. hic*
 ... *quo tamen ipso Monarchicum*
 ... *tempore omni-*

72. 6.

Q.

bus potiorum & potentiorum & durabiliorem esse ostendunt. Lips. pol. l. 2. c. 2. Rapp. ad Rom. p. 157. Glapm. p. 63. Heider. polit. p. 817. Bodin. l. 6. de Repub. c. 2.

Sen. conf.
ad Helv.
3. Ann.

§. XII.

2

XL. Ex quibus tamen omnibus, qui in Regno aut Repub. notandum, nihil in hoc mundo esse stabile. Nov. 7. Ferri & volvi omnia sursum, deorsum, & nullius rei eadem semper loca stare fortunam. Atque ut Tacit. ait, rebus cunctis inest quidam velut orbis, ut quemadmodum temporum vices, ita & morum vertantur. imò & Regum publicarum, quidni & legum? Ita in civitate Rom. aut Jure, id est, lege constituitur, aut est proprium jus civile, quod sine scripto in sola prudentium responsione consistit: aut sunt Legis actiones, qua formam agendi continent: aut Plebiscitum, quod sine auctoritate Patrum est constitutum: aut est Magistratum Edictum, unde jus honorarium nascitur: aut SCrum, quod solum senatu constituyente inducitur sine lege (hoc est, sine rogatione ut Accurs. vel sine plebe, ut Gothofr. & an non hoc indignationis fomes?) Aut est Principali constitutio, id est, ut quod ipse Princeps constituit pro lege servetur, Rittersh. ad Novell. p. 25. Lips. pol. l. 1. c. 4. & in not. p. 14. Hev. Zöllner. de Regis Rom. Bl. concl. 1. Sed AN ISTA OMNIA VAGIS STELLIS, aut principiis & nexibus naturalium causarum, aut numeris Platonicis vel locorum sitibus adscribenda? Delirant! Nos à causa principe id petimus: id est, DEO, ex quo suspensa sunt omnia, à quo sunt omnes causa causarum. Ita, ut cum Coras. hic. p. 55. ad textum Pomponij revertar: in Principem Imperij jus transferendi non tanta mihi videtur fuisse necessitas, nisi quod Deus O. M. ineffabili sua providentia sic voluit, ut Quarta. constitueretur Monarchia: qua mansit manebitq; propitio Deo, quoad hic Orbis. Pulcrè Tertull. ad Scapul: Christus, ait, saeculum vult eorum Imperium Rom. quoad, seculum stabit, tam diu enim. Abbe.

PARS

¶ I. Post originem juris & processum cognitum consequens
 est, ut **MAGISTRATUM** NOMINENTUR ORIGINE
 cognoscantur. Quia, ut exposuimus, per eos, qui iurisdictione praesunt,
 omnia negotia iuris executio, accipitur. Praesertim si secundum
 legem iudicatur, ac non precibus aut precibus. Parum est enim,
 ut in rebus esse, nisi sint, qui iura regere possunt. Sic Cicero Ma-
 gistratus opus esse dixit, quod sine illorum prudentia ac dili-
 gentia civitas stare non possit. Nam magistratus est custos le-
 gum, imo animata lex: Qui exequendo robur & effectum
 legum tenentis. *Isoria ad cohist. Sicil. p. 154. col. 1. l. 72.* Sed quia
 iudicium esse dicuntur, cui quod opus sit, ipsi veniat in men-
 tem: proxime accedere illam, qui aliter bene inventis obtemperet:
 hoc deinde, de Auctorum successione dicamus: quod constare
 videtur, nisi sit aliquis Jurisperitus, per quem possit quotidie in
 iudicio procedi. *ib. vers. post.* Juris enim cognitio in affluore
 iuris de off. off. & advocato requiritur. *l. ii. c. de adv. div. iud.*
 ut possint officiales nō des resolvere, obscuritates illustrare, &
 in ipsam casibus quotidie emergentibus tunc & recte applica-
 re. *Eberlin. p. 95. Sc. Gent. de iurud. l. 2. c. 15.*

§. X. II.

3. de h.

Cic. pro Cluent.

¶ II. Subdignior ad Magistratus attinet, (Romanam enim
 Reipub. omnes formas gubernationum expertam esse Histo-
 ric evincunt) unitio civitatis huius consistat, **REGES**, omnem po-
 tatem habuisse §. 14. *ibid.* Nam Dion Halicarn. refert: Romam
 hanc condita urbe, tres proposuisse populo Romano Rerum
 pub. formas, Regiam scilicet, item Paucorum, & Popularem
 gubernationem, cuiusque optionem reliquisse, quam velint eli-
 gere. Populus vero Rom. Ita respondit: *Nobis nova* (refe-
 runt ad Reipub. Trojanam, quae fuit regna, & quibus Ro-
 mani originem trahunt. *Forl. Distur. Rom. l. 1. c. 3.*) *reipub. for-*
maliter est: Sed quia maiores nostri spiritum iuris trahunt,

§. XII.

1. Reges. lib. 2. antiq.

eum ab illis acceptam non mutabimus: nec discedemus à priorum sententiâ, à quibus magna cum prudentia eam constitutam fuisse credimus, sed in hac fortunâ acquiescimus. Neq; enim jure de eâ conqueri possemus, qua nobis sub regibus bona, qua maxima inter homines habentur, libertatem & imperium in alios dedit: Hæc igitur est de forma Reipub. nostra sententia. Eberlm. c. 13. p. 100: Coraf. p. 58. Tholof. Synf. lib. 6. c. 7. & l. 47. c. 10. n. 14. Forst. de juriidit. c. 2. p. 36.

Tacit. 4. hist.

XLIII. Bonum & Regis & Populi Factum! REGIS dum scivit, non solum *Novum imperium inchoantibus utilem esse clementiam famam:* Sed etiam istam esse rationem infatuandi plebem, quoties ij, quibus imperia & dignitates demandantur, ita se fingunt atque componunt, ut videantur inviti illud agere, quod agunt. Ex quo duplicem cepit usum. Nam hæc intentatâ quæstione cum aliorum sententias elicit, quod de Tiberio refert Tacitus, *eum ad intraspiciendas procerum voluntates induxisse dubitationem:* tum Plebem magis magisq; accendit ad rem, quam intenderat, efficiendam. Quam artem egregiè calluit Augustus, de quo Tacit. *Eû specie recusantis flagrantissimè cuprivisit.* Et de Tiberio Sueton: *Tandem inquit, quasi coactus & querens miseram & onerosam sibi iungi servitutem, recepit Imperium.* Expedi enim aliquando prudentiam politicam astu, hoc est, solertiâ licitâ & honestâ temperare, simulando, dissimulando. Regnare namque nescit, qui dissimulare non novit. *Fermandanda astu serpentino, candida sive columbina simplicitas.* Prudentis enim regis est aliquando pro re natâ simulare. *Reincking. l. 2. cl. 1. c. 4. num. 5. Jctus de jure princip. sb. 81. b.* **POPULI** Idem, quod veteris Reipub. forma fuerit tenacissimus, quippe *qua ipsi & libertatem & imperium dederat.* Nam licet Regia potestas Romulo esset tributa, tamen Patres tanquam Consiliarios sibi adscivit: **TRIBUNUM CELERUM**, qui Equitibus (300 illis juvenib; ad majestacé & custodiam Regii corporis, sortè à celeritate officij, quod Regi subinde præsto essent, Celerib; dictis) præerat, & veluti secundum locum à Regibus obtinebat, (quo in numero fuit *Junius Brutus, qui auctor fuit reges ejici, ndi;*) *indè ex quorundâ sententiâ & Quæstores constituit §. 15. hic. & pr. inf.*

l. Ann.

Q.

vindicatione, lege lata factum est, ut ab eis provocatio esset, neve possent in caput civis Romani animadvertere injussu populi: salum relictum est illis, ut coercere possent, ut in vincula publica duci juberent. Quamobrem, inquit Cicero, boni consulis est, ferre opem patriæ, succurrere saluti, fortunisque communibus, suam salutem civium salutem posteriorem ducere. *Vid. Forst. b. Rom. l. 1. c. 13. & Ram. hic p. 167. Bach. ib. p. 92. & Lindem. ib. 140. Coraf. p. 59. Eberl. p. 109. Se. Gentil. de jurisd. l. 3. c. 1. Wesemb. & Dd. inf. do off. consul. Dom. En. l. 2. c. 15. c. C. c. 26. l. Steph. de jurisd. l. 1. c. 24. n. 25. Vuls. J. R. l. 1. c. 13.*

S. XVII.
3. Censores.

XLVI. Post deinde cum CENSUS jam majari tempore, quo desituerat censi populus ob varia bella civilesque dissensiones; agendus esset, & Consules non sufficerent, tunc quoque officio CENSORES constituti sunt. *S. 17. hic.* Res saluberrima! ut inde posset estimari, quantum hominum ad militiam & quantum pecuniarum ad Reipub. usum, idque non vicitim ut ante, sed pro habitu pecuniarum, posset in commune redigi: ac se gravioribus, quam ferre possit, bellis implicet. Ita enim comparatum est, ut de facultatibus suis amplius quam in ijs est, sperent homines. *S. 3. 7. Qui & ex quib. c. manum.* Earumque fiducia majora viribus saepe aggrediuntur. Nam alere exercitum, inquit *Melauch. Dom. 9. Trin. p. 481.* non est privatarum facultatum πόλεμος ἢ μέτρια σίετα. Bellum non sustinetur certa mensura facultatum privatarum. Es gehöret immensum quiddam dactu. Bellum ist ein Vodenloß ding. Es hat den grossen Principibus Romanis esse dran gemangelt. Quis est jam omnium regum qui possit diu alere exercitum? Ut itaque circa tributa æqualitatis commoda haberi possit ratio, CENSUS res saluberrima magno imperio, instituendus est: eandemque ut omnia patrimonij, dignitatis, ætatis; artium, officiorumque discrimina in tabulas referantur; quemadmodum *Servium Tullium* ordinasse accepimus. Sis in dites à pauperibus inclinari poterunt onera. Nihil enim iniquius æqualitate illa, cum non excessu tributa, sed æspitibus indicantur. *Integerrimus Dn. Mastb. Bernegger* Amicus parentis instar honorandus

Biv. l. 42.

Flor. l. 6. 30.

Liv. l. 43.

randus in not. ad Sueton Aug. 25. 3. h. & in *diff. de odio subdit. ad principem* th. 51. Plura de Censorum officio & modo, & precipue de disciplina publica tanquam firmissima Reipub. columna vid. apud Gódd. ad l. 11. de P. S. Schönber. pol. l. 4. c. 26. & l. 7. c. 6. Lindem. ib. 142. & Ram. p. 168. Coraf. p. 64. Eberl. p. 127. *Refin. Antiq. l. 6. c. 8. Nov. En. l. 6. c. 7. f. & l. 17. c. 24. f.*

XLVIII. Populo deinde aucto, cum crebra erentur BELLA, & quadam actione à finitimis inferrentur, quæ cum reliquis actionibus esse soleant, metumque de summa rerum communique libertate incutiant; re exigente, placuit majori potestatis magistratum constituere, ad quem trepedis in rebus, tanquam ad sacram anchoram, consilij auxilijque gratia, confugere laborans Respub. posset; Itaq; DICTATORES proditi sunt §. 18. Ita appellari, vel quia omnes dictis eorum parere oportebat: vel quia non ut alij magistratus à populo comitijs indicti legebantur, sed ab uno, veluti Consule, dicebantur. *A quibus uti pro vocandi jus fuit.* Cujus, ut Livius l. 8. inquit, edictum pro numine semper observatum, & quibus etiam capite animadverso data est ib. §. 18. Alij id à Grecis acceptam censent, apud quos civitates & populi alijs liberi ob ingruentia pericula, quasi rectius ab uno averti posse credebantur, uni summam quidem sed temporalem, nec sub regis sed alio titulo, potestatem dabant: quales fuerunt Asymnetæ, Hermostæ, &c. Unde dictator magister populi, id est moderator. *Don. En. l. 17. c. 7. m. & s. Cæsar. bor. subs. cent. 3. c. 61. Bod. 3. de Rep. 3. num. 273. Coraf. p. 70. Eberl. p. 145. Major. diff. de Jurisd. proem. 9.*

XLIX. Ceterum illud salutariè in libera Reipub. quod hunc magistratum, quoniam summam potestatem habebat, non erat fas ultra sextum mensem retinere §. 18: ib. ne quis fretus diuturnâ potentia Reipub. everteret. Nam eo est hominum natura proclivis, ut postquam multum temporis in potestate transegerunt, haudquaquam sibi ducant vivendum patrijs moribus. Et inde Aristoteles ait, maximos magistratus, omnino non dandos, aut si dentur, debere esse modici temporis: quod plerumque accidit, ut hujusmodi diuturnitatem subsi-

§. XVIII.
4. Dictatores.

Hæc l. 3. in fin.

Dion. l. 36.

Pol. §. 8.
7. 14.

quatuor Principes. Ex quo, Romanorum filij deducuntur
 Reipub. magis conducere temporarios, quam per-
 petuos esse magistratus. Neque enim tam facile magi-
 stratus ad maleficia impelluntur, cum brevi tempore, quàm
 cum diuturno imperio; quippe lascivire solent, ut Plato ait,
 quæ supra modum elata sunt. *vid. Clapm. de arcant. rerum pub.*
l. 3. c. 19. Lindem. ib. 147. & Ram. hic. p. 169. Cubach. dec. 5. q. 8. Bach.
p. 95. Först. bift. R. l. 1. c. 17. Tholof. fyn. l. 47. c. 16. Jac. Mart. pol. p. 335.

§. XX.

L. Cum igitur in Dictatorem summæ planeque regia
 esset collata autoritas, & institutus Magistratus hic rei gerendæ
 & seditionis comprimendæ gratiâ; necesse fuit eum munire &
 firmare præsidio quodam. Et hinc igitur Dictatoribus M A-
 GISTRI EQUITUM auxilio & adiumento jungebantur,
 ut si quando abesse, aut graviore morbo laborare dictatorem
 contingeret, vires illius gerere magister Eq. & munia obire
 posset; Sic quomodo Regibus tribuni Celerum: quod officium ferè
 vitæ tenas, quale hodie, Repub. Romana in Monarchiam reda-
 cta, Prætorum prætorio §. 19. hic, Magistratus tamen (et si ex-
 traordinarij essent, qui exigentibus id necessitatibus subitis &
 periculis solebant eligi. *Bach. p. 95. habebantur legitimi ib. Quia*
moderanda Reipub. præstiebantur l. 57. p. de V. S. omnesque
eius dicto audientes esse oportebat. Magistratus autem ij po-
tissimum dicuntur, qui jus habent imperandi Arist. 4. pol. 15.
Först. ib. c. 18. Coraf. p. 73. Don. En. d. l. 17. 66.

§. XX.

§. Tribuni
Plebis.

LL. *indem temporibus cum plebs à Patribus, ob nimiam Pa-*
tritorum potestatem in Tyrannidem sensim degenerantem, &
præcipuè ob creditorum malignitatem corpora debitorum,
pro servis detinentium, frasciffer: atque tandem à Meneno A-
grippa, apologo de ventre à membris derelicto sedata; hæc ta-
men sub conditione, si scilicet ex suo corpore magistratus cre-
arentur, qui auxilio plebi adversus Majores magistratus essent;
deinde si ij dema sacrosancti essent, & tertio si honor ille plebei-
is solummodo pateret; TRIBUNOS sibi immanè sacro crea-
vit, qui essent plebei magistratus. Dicitur quod olim in tres partes po-
potus divisus erat: scilicet ex singulis singuli, vel quia unicum suffragio
creaban

erat §. 29. Item omnes magistratus parebant Con-
 sili, præter Tribunum plebis: Unde, si quid Senatus, aut alius
 magistratus decrevisset, id non ratum, si tribunus interces-
 sisset. hoc est, si reclamasset aut vetuisset. Sed an fuerit pro-
 priè magistratus & jurisdictione prædians? Plutarchus ambi-
 git & verius imperij solutionem eos habuisse, quam imperium,
 ut, qui in impediendo plurimum possint, in imperando verò
 parum. Bachovius tamen *part. 1. com. ff. p. 97.* magistratus
 ipsos quoque fuisse verius judicat. *vid. Forst. hist. Rom. c. 19.*
Et Eberl. dist. tempor. p. 163. Conf. p. 73 Lind. ib. 144. 149. Ram.
p. 171. Tholof. synt. l. 47. c. 34. Arnif. de Rep. p. 934.

LII. Item quæ ut essent, qui adibus, initio sacristantum, præ-
 effens, in quibus omnia Scia sua plebs, ut & LL. & SCta, deferre-
 bat: ut ibi custodirentur, qui ante pro arbitrio Consulum sup-
 primebantur, vitabanturq; ; duos ex plebe constituerunt: qui ex-
 iam **ÆDILES** appellati sunt §. 21. Quod facilis ad eos plebi ad-
 tus esset. *Bach. p. 98. Lindem. ib. 151. Ram. p. 172. Eberl. p. 178.*
Coraf. p. 78.

§. XXI.
 6. **Ædiles**
 plebis.

LIII. Deinde cum ararium populi auctius esse cepisset: ut
 effens, qui illi præessent, constituti sunt **QUÆSTORES**, qui pecunia res.
 acceptæ & expensæ præessent: Dicit ab eo, quod inquirenda & l. 2. Pol.
 conservanda pecunie causa creati erant §. 22. Hoc verò magi-
 stratu in Repub. maximè opus, cum pecuniæ sint nervice-
 rum gerendarum. Nec sine causa *Aristoteles* reprehendit Spar-
 tanos, quod commune ararium non haberent. *Conf. p. 79. E-*
berl. p. 182. Tholof. synt. c. 36. n. 5. Briffon. select. l. 1. c. 17. Heider.
polis. p. 575. Melanch. Dom. 21. Trin. p. 463. Wespar. inf. de off. quæst.

§. XXII.

7. **Quæsto-**

LIV. Ut autem securitati civium consulamus sic contra im-
 probos, necesse est in quaque Repub. ut delicta præsertim a-
 trociora coerceantur. Et quia, ut diximus, de capite civis Rom.
 injusta populi non erat permissio **Coß. jus illi** esse, propterea **QUÆ-**
STORES **CRIMINUM** constituebantur à populo, qui capitalibus
 rebus præessent §. 23. à querendo, quod solum. **MULCTIS** conquire-
 rent, quæ postea **TRIBUNIS** **CAPITIBUS** conquirentes de personis.
 Reipub. nunquam interest; ne delicta maneat impunita *l. 51. ff.*
ad l. Aquil. Quos tamen magistratus non fuisse (ut patet *Cujac.*

§. XXIII.

Obrecht Ramus bte. aliq.) aut criminalem habuisse jurisdictionem; sed tantum inquirendi, & re cognita ad populum referendi, jus ipsis competiisse verosimillius est. Don. En. l. 17. c. 8. II. Steph. de jurisd. l. 1. c. 14. n. 45. Briffon. antiq. l. 11. c. 1. Engelbr. diss. de jurisd. tb. 38. p. 161. Muret. de jurisd. p. 141. Suerim. rep. licet. c. 6. r.

§. XXIV.
8. Decemvir

LV. Sed cum plebs semper Consulium & Senatus potestatem diminuere allaboraret, placuit, *leges quoque ferri; quae patres & plebem aequo jure tenerent: latum est ad populum, uti omnes Magistratus se abdicarent, quo DECEMVIRI constituti uno anno. Hi cum magistratum prorogarent sibi, & cum injuriose tractarent, idque agerent, ut Ipsi & factio sua perpetuo Rempublicam occupatam retinerent: nimia atque aspera dominatione, eam rem perduxerunt, ut Exercitus à Republica secederet. Initium fuisse secessionis dicitur Verginius quidam, qui cum animadvertisset Appium Claudium, captum amore virginis omne fas ac nefas miscuisse: & contra jus vindicias filiae suae à se abduxisse & secundum eum, qui eam in servitutem ab eo suppositus petierat, dixisse: indignatus, quod vestutissima juris observantia in persona filiae suae defecisset, & castitatem filiae vitae quoque ejus preferendam putaret, arrepto cultro de taberna Lanionis filiam interfecit: in hoc scilicet, ut morte virginis contumeliam stupri arceret: ac protinus recens à caede madensque, adhuc filia cruore, ad comitones confugit, qui universi de Alcido, ubi tunc belli gerendi causa legiones erant, relicto dantis praesentibus signa in Aventinum transfulerunt, & omnisque plebs urbana eorum eodem se consulit (populique consensu partim in carcere necati.) Ita rursus Respublica statum suum recepit §. 24. Forst. hist. Rom. l. 1. c. 22. Bittersh. ad 12. tabb. p. 3. Theob. syntag. l. 47. c. 19.*

LVI. Causae itaque hujus mutationis quatuor hic indignantur: Prorogationis ambitio, de invadendo imperio suspicio, Injuriosa civium tractatio, & perniciose libido. Imprimis atrocem libidinem furor, quem in magna licentia continere difficile est, prorupit, & Appium adeo transversum rapuit (Animo enim

duos ex numero patrum constituit: ita faciunt **ÆDILES QU-
RILES**, qui honos tamen postea concordia causa quoque
§. XXVII. promiscuus fuit, libero in omnibus **Ædilium** Curulium comitis
populi suffragio. *Eberl. p. 207. n. 3. Cumque Consules avocaren-
tur bellis finitimis: neq; esset, qui in civitate jus reddere posset. Fa-
lum est, ut PRÆTOR quoque crearetur, qui URBANIS
II. Prætores. appellatus est, quod in urbe jus redderet. §. 27. Quasi PRÆTOR,
qui nimirum jure præit, & privata judicat, aut judicari jubet.
Prætorum tamen número postea aucto, ne Magistratus alicu-
jus plebs particeps non esset, prætura etiam cum plebeis com-
municari cœpta est. *Coraf. p. 92. Eberl. p. 211. Först. c. 26. Lind.
tb. 162. Matth. Steph. de jurid. l. 1. c. 14. n. 51. Tholof. l. 47. c. 30.
Wesemb. & Dd. infr. de offic. Prætor.**

§. XXVIII. LIX. Post aliquot deinde annos non sufficiente vo Prætor, quod
multa turba etiam peregrinorum in civitatem veniret: creatus est &
alius **PRÆTOR PEREGRINUS**, qui inter peregrinos præ-
terung, jus dicebat §. 28. Romani enim plurimos civitate donabant,
Acconf. 3. & eos maximè quos bello vicerant, quæ non minimum fuit in-
Verr. crementi tam subiti causa. *Liv. passim.* Quin imò Asylum Ro-
mulus Romæ constituit, quò peregrinos in urbem, velut tutum
per fugium alliceret. Sed & **REIPUB. CONDUCTIBILE?** Po-
liticorum est disceptatio. Athenienses certè & Spartani tales
in civium numerum non asciscbant: Metuendum enim,
ne linguas, vestes, mores, leges & vitia peregrina secum affe-
rant, & civibus originariis, cum omnes cupidi sint novitatis,
sensim obsudant: Ne seditiones morum dissimilitudine & con-
temptu mutuo concitent: Aut parum fidi sint Reipub. quam non
habent patriam: neve cives reliquos exhaustant, opprimant,
ejiciant. Interim tamen rectissimè illud Hannibalis hic no-
strum facere possumus: *Qui hostem feriet, is mihi Carthagenensis
erit.* *Heider. pol. 261. Schönb. Pol. l. 1. c. 36. Scip. Amir. Discurs.
in Tac. l. 11: c. 6. Jac. Martini pol. p. 716 & 815.*

§. XXIX. LX. Deinde cum Prætoribus, qui ad jus dicendum creati
121 Decem- erant, vacatio à belli administratione non daretur, & esset ob-
viri tribus litium multitudinem necessarium magistratum, qui hasta (quod Ju-
judicandis. risdictio.

DECEMVIRI *Viribus* *admodum*
 qui Praetorum partes eo tempore sustinen-
 tis, hinc de quodammodo & singulorum postulatibus noscendis pra-
 tio forent. Cui Centumvirali iudicio an praesentint praetores;
 & de hinc hinc plura qui desiderat, consistat *Bach. ad ff. part. 1. p.*
105. Rapp. hic p. 120. Eberl. p. 219. Cotaf. p. 98. Revard. protrib.
c. 20. Ditt. En. L. 17. c. 22. d. 5. c. 24. n. Sib. Siscama. de centum-
vir. iud. L. 1. c. 3. P. Gregor. de Repub. L. 4. c. 1. n. 10. S. Synl. 1. 47.
c. 24.

LXI. Eodem tempore & QUATUOR VIRI qui cum viarum
arbitraria gererent; eas fulciendo, adornando, subistiendo,
 quo com modo illeretur unscuique de populo per eas ire, agere &
 commestere. *Vide Haider. Palu. p. 322. Et TRIUMVIRI MO-*
NETALES *auri, argenti, Auriflatores (vel ut Muretus leg. pu-*
tar A. A. A. F. F. Eri, Argentis, Auro, flando feruendo scilicet
 praesentibus quorum inspectione metalla nummis deservientia
 iusta bonitate consistantur. Quia corruptela nummaria an-
 nona flagellationem & bonorum, ac praetiorum incertitudi-
 nem consistat. Omni namque etate ius bonis magistratibus
 nummi vera intrinseca bonitate consistunt; ijs quippe cor-
 ruptis vel immixtis, quae debebant esse rerum omnium iusta
 mensura, in deceptiones & fraudes devenire & *boni sceleratis*
praeferri solent. Sed pecunia per sepe mutatur in deterius po-
 litis quam in melius, propter quod sequitur magna subditorum
 consumptio & in Repub. scandalum & confusio. *Ant. Faber tra d.*
de vir. non. gen. pr. & Lind. hic. b. 167. Tholof. Synl. 1. 47. c. 19. n. 11.

S. XXX.
 13. *Quatuor*
virii.
 14. *Triumvi-*
ri Monetales.

La. 17. c. 15.

LXII. Sed & TRIUM VIRI CAPITALIS, qui carceris cu-
 stodiam haberent; in eumque conjiciendi potestatem nocte for-
 te oberrantes. *Plautus: Quid faciam, si nunc tres viri me in car-*
ceris contempserint. Ut cum animadverti oporteret, inter-
 velle eorum fieret. *S. 70. Lind. ib. 168. Eberl. p. 234. vid. supr. ib.*
54. Tholof. Synl. 1. 32. c. 10. n. 5.

15. *Triumviri*
Capitales.
Amph. a. 1.
sc. 1. v. 3.

LXIII. Et quia Magistratibus vestertinis temporibus in pu-
 blicis officio conveniens erat, & nec tutum satis, quod fieri non
 possent, ut milites non timerent illos, quos multi metuerant non
 satis

S. XXXI.
 16. *Quinque*
Virii.

fatit ex ipsorum dignitate. QVINQUE VIRI cis & uls Tiberis nocturno tempore constituti sunt, qui possent pro magistratibus fungi §. 31. Hinc quidam colligunt, sententiam noctu latam non valere. Quibus cum *Treitl. Vol. 2. d. 23. ib. 2. g.* accedo.

§. XXXII.

17. Prætores urb. & provinciales.

LXIV. Aucto deinde Imperio eisdem PRÆTORES, quos provincia in ditionem venerant, creati sunt, partim qui urbani rebus, partim qui provincialibus præessent. Ita ut decem & octo Prætores in civitate jus dixerint. §. 33. De quorum origine & potestate vid. *Tholos. Syn. l. 47. c. 30. p. 724. Dom. En. l. 28. c. 7. d.*

§. XXXIII.

18. Præfectus Urbis.

LXV. Quæ de Magistratibus hæcenus dicta sunt, eatenus procedunt, quatenus in *Repub. i. e. urbe Roma, sunt magistratus. Quoties autem proficiscuntur, unus relinquitur, qui jus dicat, is vocatur PRÆFECTUS URBI §. 33. Ne quis absentibus superioribus magistratibus in urbe tumultus fieret, neve populus per occasionem & licentiam aliquid moliretur: officium itaque ejus præcipuum, urbem custodire, & omnia crimina audire, Cuj. & Wes. ad tit. ff. de offic. præf. urb. Matib. Stepb. de juridict. l. 1. cap. 14. n. 41. Tholos. ib. l. 47. c. 35. Coraf. p. 107. Eberl. 252.*

19. Præfectus Annona.

LXVI. Separat nunc ICTUS hic Magistratus ab his, qui extra ordinem jus dicebant *arg. l. 3. §. ult. ff. de off. procons. PRÆFECTUM ANNONÆ, cujus proprium munus fuit ad levandam frumenti inopiam, si quando urgens instaret necessitas, annonam undique cõemere & Romæ advehendam curare, ac cogere eos, qui frumentum haberent, vendere, quod proprio usui superesset. Et PRÆFECTUM VIGILUM, cui urbis excubias commissæ erant, ne vel incendium in ea fieret, vel delinqueretur, quos non Magistratus esse, sed extra ordinem utilitatis causâ constitutos, dicit ib. h. e. Magistratus eos statutos, ordinarios legitimosque non esse, sed extra morem consuetum, ad tempus solummodo utilitatis causâ jam tum creatos fuisse. Sed an Magistratus tamen fuerint? Nos cum *Bach. hic p. 118.* sicut eos, qui extra ordinem jus dixerunt, vix pro magistratibus habitos fuisse agnoscimus; non tamen simpliciter cum *Fabro* negamus.*

20. Præfectus vigilum.

Vid. *Eberl. p. 259. Sc. & Coraf. p. 111. Scip. Gentil. de jurid. l. 2. c. 3. Majer de jurid. proam. lit. a. & w. & Wes. parat. de præf. vig. Dom. En. lib. 17. c. 7. bb. Faurmeiß. de jurid. l. 1. s. 10. n. 3. Matib. Stepb.*

*Supra Tit. 1. l. 24. n. 72. Quod verò Pompon. illis
Civibus, quibus potest. Ediles. Sed creatos fuisse assertit.
Cicero. pro Balbo. 2. in explicat: Ciliberts perfunctos eo
omnes creatos fuisse Ediles, & ita Quinquviratum eam gra-
dum fuisse ad eximiam aedilitatem, cum v. c. praefecti an-
nona & sic perfuncti eo munere, privati manerent.*

*LXXIII. Ergo in his omnibus decem Tribuni plebis, Consules
duo, Praetores, & alii Praetores; quorum numerum singuli pene Im-
peratores variant; Sex Ediles in civitate jura reddebant §. 34.
Omnes autem iudices, uti iudices capitales, monetales,
quosdam parricidii &c. vel quia nec illi fuerunt ordinarii ma-
gistratus, vel potius, quoniam hi non certi & successione perpe-
tui; potius etiam successu temporis abrogati, nec amplius in usu.
Et in incertum esse persequi, qui Praetores & Magistratus ab
Imp. abrogati vel instituti, & aboliti sint. Nobis sufficiat,
magistratum ordinem ferè usque ad Imp. ex Pompon. ostende-
dum. Ne Imp. sic occuparent magistratus omnes & omnia pro
arbitrio haberent & relexerunt, ut vix ullam pristini status for-
mam relinquerent.*

S. XXXIV.

PARS III.

De Successione Prudentium & Ictis.

*LXXIV. Haecenus de Juris & magistratuum velut legis
animae origine, variisque mutatione sup. §. 13. Sequitur jam ter-
tio pars de Successione Prudentium & Jureconsultis;
per quos jus in melius productum notando, disputando, inter-
pretando; & inde dicti Juris Auctores, & Conditores, quia jus civi-
le fundarunt. sup. §. 10. de quibus stricte quoque quaedam delibanda.*

S. XXXV.

*LXXV. Juris scientiam, inquit Pompon. plurimi & maximi
Prætorum & Iurum: Nimirum existimantes, nihil in civitate tam
difficile retinendum, quam jus civile, quò sublato nihil cul-
quam exploratum esse potest, quid suum, quid alienum sit. Sed
quod quibus maxime dignationis apud populum Rom. fuerunt, eorum
virtute merito habenda est, ut appareat, à quibus & quibus
Iuris & Ictis sunt §. 35. hic. Neque enim, inquit Ar-
cilius, vultu ignoti perverendi sunt: qui virtutis splendore præ-
ceteris*

Cic. pro Ce-
cio.

Lan. C. de
quæst. & mag.
offic. lib. 12.

caeteris clarerunt. Tum ne debitis virtutum premiis ipsi defraudentur. *Ulp. C. de statu.* tum etiam, ne desidia & ignavia torpescant posteri, sed magis, ut eorum exemplo ad præclara excitentur facinora. Nihil enim est, quod perinde nos accendat, quam videre nostræ conditionis homines, post exantlato labores & perpeffas impatiibiles ærumnas ad sublimem aliquem honoris gradum ferri. Sed an ICcis præ Medicis talis concedendus? Ego isti Philosophorum Coryphæi sententiæ: *Poss. iustitiam nihil bonâ valetudine melius esse, nihil optabilius,* subscribendum puto. Per juris enim peritiam principem in civitate locum acquiri tradit. *Tacitus.* Et Nobilem per jurisperitiam nobiliorum reddi *spartianus in Did. Juliano* auctor est. Hinc *Plato* Jurisprudentiam Regiam dicebat, quod ad Reges & principes pertinere. *Coras. p. 122. Eberl. p. 166. Bullaus disp. i. Inst. addit. 4. Heidf. Spbing. Philosoc. 34. Heig par. 2. q. 16. n. 8. Crüg. disp. pol. 5. lb. 50.*

Arist. I. i. Eth. cap. 8. Lib. 3. Ann.

LXX. *Et quidem ex omnibus, qui scientiam nacti sunt, ante TIBERIUM CORUNCANIUM publicè professum neminem traditur, caeteri autem ad hunc vel in latenti jus civile retinere cogitant,* (quod si eâ intentione factum, ne commentationibus crudis defædaretur, laudandum; sin verò ex invidia, culpandum. Quia *rejicienda sapientia uni solum inclusit*) solumq; consultoribus vacabant potius, quàm discere volentibus se præstare. *ib. Crim. §. 38.* Unde adolescenter discendi cupidî, applicabant se alicubi magno & excellenti viro, cû quo in forûbant, & domû redibant, & respondentî astabant, ac omnia ejy dicta considerabant, scriptaq; notabant, & ita exemplis & observatione jus dicebant. Ex quo colligitur jurisprudentiæ summâ non consistere in theoreticis umbratilibusq; dissertationibus, sed usu & exercitatione practicâ consummari. Ut enim theoriæ absque praxi sterilis, ita praxis sine theoria inutilis. Unde per Theoriam videre, per practicam sentire & gustare dicimur. Ita *Labeo* operas suas dividebat, & sex menses consultationibus, sex reliquos auditoribus vacabat. *Lind. hic lb. 180. Forst. bist. Rom. l. 2. c. 9. & supr. §. 23.*

LXXI. Fuit autem in primis peritus, *PUB. PAPIRIUS*, qui leges *4. XXXI.* Regias in unam contulit, ob idque *jus civile Papirianum* appellatum. *sup. in pr.* Ab hoc *Apprius Claudius*, cujus maximam

CON-

consilium in duodecim tabulis scribendis fuit. Post hunc **ARISTOTELIS** Graecus eiusdem generis *Politicon* sive *de re publica* appellatus, (suo circiudicij praebend) ita videtur *de re. par. de iudic. n. 10. de re. poli. p. 44. Passerat. & Patenno orat. de civit. p. 13.*) ad perfectionem, & R. literam invenit, (Id est utborum simplicium littera introducti, ut vult *de re. poli. p. 119.*) Forst. *lib. 1. c. 2. & 3. Item, vol. 1. d. 12. 10. 7. c.*

LXXXII. Fuit post eos maxime celebris **S E M P R O N I U S** quem populari Rom. *ov. 1. c. Sapientem* appellavit. Idq; a Sapientia, quae ponebatur in respondendo, *s. 37.* Nam *Sapientia est, consilium suum explicare de rebus maximis.* Nec quisquam ante hunc, aut post hunc, hoc nomine cognominatus est *s. 37. Forst. d. c. 7.* Quin & apud Graecos hoc nomen ambitiosum nimis visum fuit. Ideo post septem Sapientes, viam etiam doctis non *Sapies*, id est, *Sapientis*, sed *Philosophi*, id est, sapientiae amatoris nomen usurparunt. *Eberl. p. 280.*

LXXXIII. Sequitur nunc in hoc **S C I P I O N A S I C A**, qui *apud Rom. d. Senatus* appellatus est: deinde & **C O R C U L U M**. Etenim veteres hominem solertem, acutum & sapientiam praestantem, *Corculum* dicebant. *Corasius hic p. 118.* quemvis *Eberl. p. 281.* nomen illud ad nomen ejus transferri. Cui etiam publice domus data est, quod facilius consulti posset. Nam *J Cui domus, ut M. Curo dicit, totius est oraculum civitatis. ib. Deinde Q. M U R I U S* (*Corq; Fabius*) qui ad *Carthagenenses* missus legatus, cum essent *duae bellae postea, una pacis, altera belli, arbitrio sibi dato, utram vellet, referret Romanis: utramq; suscipit, & ait, Carthagenenses potius debere, utram malibus accipere.* Ita Consilia festinam intendunt, praeferenda tardis. Sunt enim quaedam magna cum velocitate decernenda; & turris sunt quaedam cunctanter, & festinate persequenda, in quosdam astricto si necesse, coram Remo, laboratibus. In omni itaque re ardua, sapientia non querenda consilia, nec verba aut sententia dum concertantur, ubi res peragunt, & occasiones praecipiti proflui cursu *lib. 1. c. 2. v. 1. c. Chokier Pol. 1. c. 20.*

LXXXIV. Adhucque nemo **J C I O R U M** Jus civile docuit: sed in latenti illud retinere, Consultoribusque potius, quam dicere

S. XXXV II.
Cic. 2. de orat.

Cic. in Tull. quest.

S. XXXVIIII.

discere volentibus se præstare maluerunt. Post hos igitur fuit T. CORUNCANIUS, qui primus profiteri cepit: cuius tamen scriptum nullum extat. Deinde SEXTUS ÆLIUS, & frater ejus PUBLIUS ÆLIUS & PUBLIUS ATTILIUS, qui primus a populo Sapiens appellatus est, maximam scientiam in proficendo habuerunt. §. 38. Hos sectatus ad aliquid deinde est MARCUS CATO Princeps Porcia familia. ib. De quo memoratur, quod dicere solitus sit, se trium semper pœnituisse: 1. quod mulieri arcanum revelasset. 2. quod mari iter pedestre confessisset; 3. quod diem sine linea duxisset. Idem huic quoque tribuuntur nobilia hæc axiomata: *Litterarum radices amaras esse, fructus vero dulces. Lex civitatum nervos esse: Adversas res domare & docere quid opus sit factis; secundas res lætitiâ transversam rapere, à vero consulendo & intelligendo. Barb. & Lindem. hic. ib. 188. Först. ib. c. 14. & 19. Eberl. p. 289.*

§. XXXIX. LXXV. Post hos fuerunt PUBLIUS MUTIUS & BRUTUS, & MANILIUS: qui fundaverunt jus civile §. 39. & scriptis complexi sunt fori disputationes, quæ peculiari nomine dicuntur jus civile §. 5. *supr.* & inde sunt libri responsorum, questionum, ambiguitatum, sententiarum, tribunalium. *Rom. hic. p. 216. Först. ib. c. 21. Eberl. p. 304. Cor. p. 126.*

§. XL. LXXVI. Ab his profecti sunt PUBLIUS RUTILIUS RUFUS de quo refert Val. Max. l. 6. Quod cum amici cujusdam iniquæ petitioni resisteret, isq; per summam indignationem dixisset, quid ergo opus est mihi amicitia tuâ, si, quæ rogo, non facis? Respondit; imò quid mihi tuâ, si propter te aliquid inhonestè sim acturus. VERGINIUS TUBERO ille Stoicus. SEXTUS POMPEIUS; CÆLIUS ANTIPATER; qui plus eloquentiæ, quàm scientiæ juris operam dedit: & LUCIUS CRASSUS. *Först. ib. c. 27. & 31. Eberl. p. 317.*

§. XLI. LXXVII. Post hos QUINTUS MUTIUS Publii filius Pontifex Max. jus civile primum conscripsit, i. e. ita delineavit, ut honorem hunc meruisse dici queat. Cujus auditores fuerunt complures; sed præcipua auctoritatis AQUILIUS GALLUS; Qui aded justus fuit, ut naturâ non disciplinâ Jctus videretur, ita peritus ac prudens, ut ex jure civ. non scientiam solum quæsitam sed & bonitatem singu-

larem

Legem... apparetur. Cic. A quo est Lex Aquilia &...
 Nalods, Lucilianus, Sextus Paulus, Gaius...
 Quia ingenium est fateri per quos pro-
 fecerit & diversis animi infelicisque ingenii lignum estimatur,
 deinde... in foveo malle quam mutuum reddere. Capiant er-
 go ab hoc exemplum gratitudinis erga preceptores suos plagia-
 rium, qui eorum scripta compiant, & pro suis venditant,
 sed ipsorum sepe tantam malo carmine laudant, utin precesso-
 rum sine reprimam sanguis dentem. *Ebarl. p. 321. Coraf. p. 157.*

*Plinius prof
ad Vesp.*

LXXVII. Prædici itaque quatuor ICI hoc nomine immor-
 tales redditi sunt, quod SEAVIUM SULRITUM Discipulum ha-
 buerint. Quem *Cicero* diversis in locis velut veri & perfecti po-
 liti imaginem depingit. Studium vero virtutis ex eo vel maxi-
 me apparet, quod Q. Mutii Scævole admonitionem; *Turpe esse,
 Patrie ex rebus & causis orant jus in quo versetur ignorare,*
*agre non potest, sed ea velut contumelia tacet operam dedit ju-
 ri civili & plurimum eis de quibus locuti sumus, audist §. 43.*
 tandem q. omnes antecessores suos eruditione vicit. Hinc obser-
 vare licet, nomine posse, quælibet disertis, juris scientiam nullo
 magistro percipere. Quod & luculenter *Cicero* indicat: *Sin tibi,
 inquit, quædam obscuriora videntur, cogitare debes, nullam artem
 sine libro, sine interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse.*
*Non longe abest, nam jus civile vestrum ex libro cognosci potest:
 quæ quædam plurimi sunt. De horum ratione dumque desiderant
 Nam multam difficultatis res divini & humane habent. Non
 cogitare (inquit *Melanibison*) vos omnia scire; sicut quidem
 dicitur venit Conditionator; & judicare illam Theologum non
 est, sed sciendum, qui interroget alios: Desinagnot cin-
 rebus... *Ecce in Ecclesiastico: Vade ad do-
 ctum virum & habet in se multam vitam pulchram: Et est, au-
 tem abbe, dicitur. Opus est tunc revas. Conversatis fuerit.**

§. XLIII.

*Ad Trebat.
l. 7.*

Non longe abest, nam jus civile vestrum ex libro cognosci potest:
 quæ quædam plurimi sunt. De horum ratione dumque desiderant
 Nam multam difficultatis res divini & humane habent. Non
 cogitare (inquit *Melanibison*) vos omnia scire; sicut quidem
 dicitur venit Conditionator; & judicare illam Theologum non
 est, sed sciendum, qui interroget alios: Desinagnot cin-
 rebus... *Ecce in Ecclesiastico: Vade ad do-
 ctum virum & habet in se multam vitam pulchram: Et est, au-
 tem abbe, dicitur. Opus est tunc revas. Conversatis fuerit.*

*Popill. part.
3. p. 681.*

amigo

Hieron.

Cic. Phil. 8.

Sen. 1. de Clem.

Ib. de ira 1. August. ad Afric. proc.

Cypr. de util. penit.

August.

Cic. 3. Phil.

S. XLIV.

L. 7. Serv. sat. 3.

2.

se consequi posse putant. Aded ut quidam Dd. talibus, publicas lectiones, Disputationes, atque exercitia publica non frequentantibus, privilegia Scholaribus ab Imp. tributa, deneganda esse censeant. Non enim Hierosolymis fuisse, sed Hierosol. bene vixisse, laudandum esse: Non autem sat bene, Academico scilicet more, vivere, qui publica exercitia negligunt. Quod tamen alii non ita simpliciter admittendum, aut statim ad illud *ure seca* descendendum, tutioremq; alteram viam docendi & docendi, esse judicant. Et recte! *Ingenia e. nostra ut nobiles & generosi equi melius facili freno reguntur. Et errantem per agros ignorantia via, melius est ad rectum iter admoveere, quam expellere.* In fidiibus si quid discerepat, non abruptis statim, sed paulatim reducis ad concentum. In disciplina scholastica cur no idem fiat? Et peccata sic compositis, ut sint quos peccasse peniteat? Sin vero omnino non studeant, solus nominis pretextus eos non facit frui privilegia. *arg. l. 9. C. de SS. Eccles. Nicas. ad rubr. pro aw. inf.* Aut si prorsus recalcitrosi: *Puniantur a te, ne tu pro illis puniaris.* Maxime si turbent aut exemplo nocent: *Melius enim est, ut pereat unus, quam ut pereat unius.* Et ut membrorum potius aliquod, quam totum corpus intereat. *Steph. de jurid. l. 3. part. 2. c. 5. Hun. Auth. bab. c. 1. q. 2. Wegner. ad proam. inf. lb. 7. g.*

LXXIX. Ab hoc plurimi profecerunt; serè tamen bi libros conscripserunt: Alfenus Varus, Gajus Aulus Ofilius, Titus Cælius, Aufidius Tuca, Aufidius Namusa, Flavius Priscus, Gajus, Atreius, Pacuvius, Labeo Antistius, Labeo Antistius, Cælius, Cinna, Publicius, Gellius. Ex his *Alfenus Varus* Commodus osiundus, iuriam adolecens diu exercuit: tandem tamen, ut *Horatius* festire restatur; relicta iuriam Romam profectus est. *Ille Alfenus Vaser* omni Abjecto instrumento areis claudis, *Sutor erat sapiens operis.* Ubi à *Servio Sulpitio* instructus, tanta jura civilis cognitione claruit, ut ad *Consulatum* erectus, & mortuus publico funere honoratus fuerit. In virtuti & diligentie nullaxia invis esse sollet. Et sapienter *Politioerum* suadet Schola, non tantum ex Nobilibus sumendo esse, qui ad Reipubl. clavum sedeant. Nam optima

I.

ejus gratia fuerunt, &c. Hic paulisper macū sibi gradum & hæc eria ingita Tuberonis notabilia necum perlustra. *Primo* quod similia coacta & natura cōtraria felices haud sortiantur successus. Quare *Philosophum Ælianum Sophistam* laudat quod, cum declamationibus se minus aptum esse animadverteret, ad scribendum animum applicavit: *Studium namque homo quod assequi nequit, sequi merito desinit.* Et Seneca monet edinclinandum esse, quo vis ingenij fert. Quibus consentit.

de transg.

Jo. Mercertus in Conciliatore ad Jacobum filium hæc verbis: *Primum omnium, inquit, hujus rei monitum volo, non hanc mihi esse metrem, ut posthabitis aliis, cogam te ad Juris scientiam animum appellere.* Novi pridem stukas & inanes illas Parentum cogitationes, qui filiis dum vivunt, nescis quæ regna afferentes, aliis aliam vitæ rationem præscribunt, quam sequuntur & ad vota properantes, pueris artes induunt adhuc nescientibus: hi cum adoleverint, sui juris facti, deficiunt, & non sine temporis jactura maxima, ad ferantur omni contentione, quod ingenij ignobili propendunt magis. &c. *Secundum* Quod transitur ad nasprale studium cum demum maximè laudandum, quando inclinatio ad vitæ genus nobilissimum, vel a quæ nobile tendit: ita Tubero non minus feliciter in accusatione Ligæritii succubuit, quam *Zeno* naufragavit. Ut e, huic naufragium occasione ad philosophandum ita illi succumbentia causa ad ius civile exaltandum præbuit. Ideo laudatur merito Tubero, quod forenses secessus fastidens, ad ius civile & professionis munus velut ad sacram anchoram confugerit, idemque de

II.

3. 1. 1. 1. 1.

I. 8. 5. 4. ff. de vacat. & suis stipendia contenti, divitias luxuriosas contemnunt. Dona non capiant, odia non metuant, favores non cœquant, placidamque vitam transigant.

Osfredo legitur: *Professores namque veri sunt Philosophi, qui de vacat. & suis stipendia contenti, divitias luxuriosas contemnunt. Dona non capiant, odia non metuant, favores non cœquant, placidamque vitam transigant.* Et certè tanta est iuris civilis amplitudo, ut ejus explicatio integrum hominem requirat, & qui ei re cœpesset contendit, praxi vix vacare queat. Non immeritò itaque ex fori latratibus Tubero ad Academicos concessit congressus *Tertio*; Quod *amicipi* sermone afflatio omni suo fuerit ingens, laudabile contra præcepta dædulo sermone pti.

III.

sed et ad invicem inveniunt, ut ab aliis sunt scripturae, sed praed-
 da, non ab aliis. Adhuc in prologo *(inquit) Tacit. lib. 1. cap. 1.*
De orationis genere nominibus: Aut intelligitur utrumque
que scribitur, ut nolent: si nolent: eum, aut eundem ea scri-
bentem: ut in oratione idem ab aliis consequitur si ce-
teris. Sed aut (Quitatem) sibi placere vult; quod sobria
& reverenda sit. Ingeniosum quidem, & ad veritatis
indagationem discendum antiquitatis studium minime culpa-
dam esse cum Cl. Emd. lib. 208. statim; immo cum altero ejus-
dem ordinis affirmat: Verborum & Rerum significationes facilius &
etiam ab ipsis Grammaticis periri possit. Interim
tamen, Verre moribus praeteritis, Loquitur verbis praesentibus, omnes
cum Favorino iubeo. De antiquariis hinc & Cacozelis vid.
Cor. p. 147. n. 13. Massut. de success. anoni. p. 7. Tacit. lib. 1. cap. 6.
Forst. de juris interpr. l. 1. c. 2. Meritis. concil. lib. p. 691.

LXXXII. Ecce quibus gradibus Prudentum successio in-
 cedit. Nam primi temporis prudentes praebant se consulenti-
 bus §. 29. Proxima his professi sunt jus civile publice §. 38.
 Tertius ordo eorum, qui per disputationes fundaverunt, &
 libris editis exposuerunt §. 39. Quarto loco successerunt, qui
 jus omne in parte, ut Cic. loquitur, in genera & species, & in or-
 dinem redegerunt §. 41. Quinta classis in diversas sectas abiit,
 & forma prima fuit, **ATTRIUS CAPITO**, qui in his, quae ei §. **XLVII.**
etiam profertur, proferebat. Et ANTIUSTIUS LABEO ingenii qua-
litate, & fiducia doctrinae, qui & ceteris operis sapientia operam
dederat, plurimum innovare instituit. qui duo decore Pacis inge-
nitio & genio ad eod contracti fuerunt, ut exemplar duorum con-
sulibus & ex proposito dissidentium esse possint. Capito obsequio-
rum, & ad dominantibus magis probatur. Nam medii ingenii
potestatem magis congrui, quam nimis alti. Lips. pol. l. 3. c. 4. s.
lib. 1. fuit, de deo Caesari hinc tamen, (Regum tamen oper sapienter
lib. 1. cap. 1. quae postea evortit) ad Consulatum erectus est; Ita,
quae postea apud Principem obsequio promptior, honoribus & o-
perum deditur; Ad eod ut in gratiam Caesaris statuerit: Ipsum,
quae in plenitudine potestatis verbum parum apud Latinos

receptata in civitate referre. Quod audiens *Pompon. Grammaticus* conversus ad Imper. dixit; Mentitur! Tu enim *Cæsar civitatem Romanam dare potes hominibus, verba & latina lingua usum non potes.* Ergo Imperator non est solutus legibus Grammaticis? Negat Grammaticus. Afferunt *Idius & Imp. Sigi mundus*; qui in Concilio Constantiensi, (referente *Melanchthone*), cum esset eligendus novus Papa, dixerat ad Cardinales: *Nos non volumus amplius pati Schismam.* Ob quod irrisus à Cardinali *Placentino*, quod contra Grammaticam peccaret, respondit: *Non places mihi Placentine, quia Imperatorem oportet esse intentum in res non in Grammaticam: Et cum sis salutus legibus Politicis, non debet servire præceptis Grammaticis.* Vos verbales & reales de hac controversia in suffragia ite.

LXXXIII. E contra *Labeo* homo libertinæ oris & iudicii veritatem gratiæ prætulit, & cum offerretur ei ab *Augusto* Consilatus noluit accipere. Nec ex ijs, quæ ab illo tunc Principe gerebantur, ratum quicquam habuit; nisi quod justum sanctumque ex Romanis præsertim antiquitatibus cognovisset. Unde & in gratiam *Octavii*, vicors, imò *insanus* dictus est. Ubi cum ex omnibus sufficiat. Cum *Augustus* super electione *Triumvirum*, Senatus legendi causa, Patres convocasset, *Labeo M. Lepidum* Cæsaris inimicum tunc exulantem elegit; interrogatus ab *Augusto*; num alii digniores legi possent? Constantes respondit: *Suum cuique esse iudicium.* Utriusque tamen ingenium, si æqua & iusta moderatio accedat, laudandum. Obsequium enim sine assentatione modestum; iudicium liberum sine pertinacia honestum. Et salus illius certè desperata est, qui Libertatem non admittit, sed amat *Aulæ verba illa byssina.* Cujus *æures ita formatae sunt, ut aspera quæ utilia, & nihil nisi jucundum & losivum accipiant.* *Atifer* est Imperator, apud quem vera resercentur. Præceptotum insuper tradita sectari & defendere laudabile; semper fuit habitum; *arg. l. 39. ff. de hered. petit.* utpote cum *Issi*, ex mente *Senecæ*, Deorum ad instar sint honorandi; attamen si error eorundem detegatur, nec illis à veritate & iustitia excusari possit, ab ijs intrepidè recedere & veritatis majorem, quam

autot

Dom. 4. Adv.
pag. 121

notou. in.
Aug

Plus. apopth.
Tac. 3. byst.
Capit. in
Gord.

omnibus: sed in XL. seorsum hoc. X. sanctorum collata non fuit
 tis, gradum ad Equestrem dignitatem precludebat) à Principe
 ob scientiam omnibus divitiis prevalentem non fuit observata?
 Maxime? Ob preceptum solam namque aditus ad honores &
 officia publica minime precludebatur. (Ergo Imperatori quoque
 vi potestatis supremæ permissum gratiam facere novo hominibus
 ut laudis equestribus interesse possit Ita puto cum Prætor. & Scipio
 p. b. infr. b. th.) Et licet Justinianus afferat, *Leges in paupertate
 venientium vivere sine, ratione viros sapientissimos, tam* Cicero
 quam Philosophos, iniquitate fortunæ paupertate gravi pressos,
 veterem contemptum divitiarum, indigentissimos vicisse legimus:
 ut mitum non sit, Sistonidem illud in pendenti, reliquit
 qui interrogatus: *Ut rarer esse oportebat, divitiis ut Sapientia* à
 Dabito, inquit, ut qui videam sapientes frequentare dicitur,
 fores. Dicit Ruffus mus gemeinlich nach Seede geben. Elector ta-
 men Mogun. Elect. Rudolphi. *Sapientiam divitiis & potentiam
 preferendum esse statuit. & quidni?* Frequentata vitæ, & noster, ita
 ut plurimum à seculo à nobis fueris sustentatus. Singularem certe
 gratitudo, quam omnes debent sequi: Praeceptores eorum, in e-
 dem cum Parentibus obesse, collocantur, ad illi majorem asser-
 runt quam his debent gratiam: cum his quod vivimus, istis quod
 bene vivimus acceptum ferendum. Ad autem discipuli inopi
 Praeceptorum alimenta suggerere, tenentur? Equitati cum Ba-
 cero Orat. de privi. *Di. p. 19.* constantiam esse iudico. Hoc
 Sabino successit Gaius *Quintus Longinus*: Cassio *Caelius Sa-
 binus*: hanc *Prætoris Jovonius*. Cui *Aburnus Valens* & *Tu-
 scianus*, item *Salvius Julianus* successerunt. vid. *Racini Isagi-
 b. t. Haider. pol. p. 368. Casus pol. l. 3. c. 3. Lind. th. 217. Cor. p. 177.
 Reinck. de reg. l. 2. tit. 2. c. 12. n. 17. Calpurnius de Equit. dign. p. 476.
 Jac. Martini polit. p. 871. Steph. de jur. civ. lib. 2. part. 2. c. 2. mem-
 b. 2. n. 75. p. 50. Carpzov. De capitul. Cas. 54. p. 1. n. 4.*

LXXVI. Labentis partes Nerva Pater secutus ad hoc cum
 diffentiones dixit. *Et dicit Nervus Casari familiarissimus fuit. &*

Adi. ad Esb. 47. Nam quidam natura sua pinguaces, praesertim gressis & auro-
 vers. 2.
 Tas. 1. bist.

ritate superioribus sustinuit, sunt: ut *Tantum sententia aliorum
 contra dicitur. Et consilium, quomodo ex cogit, quod non ipsi afferant, sub-
 mica*

tem respondendi non tantum precibus impetrari, sed factio ipso & Specimine eruditionis publico promereri decere. Ex quo tempore tantæ auctoritatis responsa Prudentum esse coeperunt, ut eorum placita legum instar haberentur, & iudicia responsis eorum recedere non liceret. 10. *J. de jur. n. g. & civ. & ib. DD. l. un. C. Theod. de resp. prud. Eberlp. 371. Cor. p. 151. Cujac. 8. O. 12.*

LXXXIX. Unde & nonnulli *Bullatos Doctores* non gaudere jisdem cum aliis Doctoribus privilegiis affirmare hant verentur. Interim tamen *DD. bullâ Imperatoris* examine prævio ornatos nos minimè auctorandos esse, cum *Cl. Lindemanno hic tb. 220.* censemus; adeo ut etiam ad professiones aspirare possint. *Foman disp. de privil. Scholar. tb. 5. vid. Steph. de juridic. l. 2. pars. 1. c. 6. n. 3. n. 74. D. Aram disp. 1. ad A. B. sb. 5. Bornii. in tract. de fund. Reip. stat. c. 20. D. ff. Paris. Litig. p. 110. Coler. de process. exec. pars. 2. c. 3. n. 135.*

KC. Ab hisce & aliis *ICtis* (quorum catalogum apud *Först. hist. Rom. LABITUM & EBERLINUM* de *O. J.* viderelicet) jus conditum & conscriptum; imprimis verò *EDICTUM* perpetuum à *SALVIO JULIANO* concinnatum, in iudiciis usurpatum, & exinde jus redditum est.

XCL. Tandem pervento Romano Imperio ad Monarchiam, *Constitutiones Rescriptaq; Principum accessere.* *LEGÈ* enim *REGIA* summa potestas, quam sibi populus ab ejectis Regibus usurpaverat, in Augustum translata est, ut is quidem ipse nullâ legis necessitate teneretur, omniq; jure scripto solutus esset; Ei verò parerent omnes. His itaque initis *jur civile* ad tantam deniq; excrevit mole, ut sua magnitudine laborare inciperet, vixq; se sustinere posset. Nam *constabat lege 12. tabb. plebiscitis, SCtis, Pratorum edictis, Prudentum responsis, Constitutionib; & rescriptis Principum*, interdum corruptorum. Quæ omnia cum vix possibile, nec homini datum esset perlegere, tantum aberat plenè exactèq; cognoscere: *Imp. JUSTINIANUS* huic malo mederi, & qua necessariò corrigenda multò retro Principibus visa, in præsentì rebus donare commantibus, *satagens*, celeberrimis ex Constantinopolitana & Berithensis Academia convocatis Doctoribus & Antecessoribus jus longè lateq; dispersum collegit, & in opus *Institutionum, Digestorum, Codicis & Novellarum* digessit, de cujus auctoritate & dextrâ interpretatione, uti & de Constitutionibus Corpori Juris præmissis, ne dissertatio hæc nostra in immensum excreseat, cum Deo in exercitatione sequenti. Interim cum magno

Ecclesie Doctore: Non pigebit me, si ubi habito, quaerere, non pudebit si ubi erro, discere.

SOLI DEO GLORIA.